

Λουίτζι Φάμπρι

Αναρχία & "Επιστημονικός" Κομμουνισμός

Η μετάφραση της εργασίας αυτής του Λουίτζι Φάμπρι έγινε από την έκδοση των Cienfuegos Press και Soil of Liberty από την Αγγλία και τις ΗΠΑ αντίστοιχα. Η κοινή αυτή έκδοση είχε τον τίτλο «The poverty of statism» («Η φτώχεια του κρατισμού») και περιείχε ένα διάλογο αναρχισμού-μαρξισμού. Τα κείμενα που περιλαμβάνονταν στην έκδοση αυτή ήταν τρία: 1) το κείμενο του Νικολάι Μπουχάριν «Αναρχία και Επιστημονικός Κομμουνισμός» από την μαρξιστική πλευρά και τα κείμενα του Λουίτζι Φάμπρι «Αναρχία και Επιστημονικός» Κομμουνισμός» - το οποίο και παρουσιάζεται εδώ - και τα κείμενα του Ρούντολφ Ρόκερ «Αναρχισμός και Σοβιετισμός» και «Μαρξ και Αναρχισμός» από την αναρχοκομμουνιστική και αναρχοσυνδικαλιστική πλευρά αντίστοιχα.

Την έκδοση αυτή είχε προλογίσει ο Άλμπερτ Μέλτσερ, Άγγλος αναρχοσυνδικαλιστής και από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες του βρετανικού αναρχικού κινήματος στον 20ό αιώνα.

Εμείς, μεταφράζοντας και παρουσιάζοντας για πρώτη φορά στην ελληνική γλώσσα το κείμενο αυτό του Ιταλού αναρχοκομμουνιστή, Λουίτζι Φάμπρι, στοχεύουμε ξεκάθαρα στην προπαγάνδισή και ανάπτυξη του ρεύματος που αυτός εκπροσωπεί.

Ο Λουίτζι Φάμπρι γεννήθηκε στις 23 Οκτωβρίου 1877. Ήταν και παραμένει ελάχιστα γνωστός έξω από τους Ιταλικούς αναρχικούς κύκλους. Παρ' όλα αυτά, υπήρξε ένας από τους πιο εξέχοντες αναρχικούς θεωρητικούς, ακολουθώντας και προπαγανδίζοντας το αναρχοκομμουνιστικό ρεύμα, στο οποίο, επίσης, περιλαμβάνονται και οι Λουίτζι Γκαλεάνι, Καμίλο Μπερνέρι και Πιέτρο Γκόρι, ανάμεσα σε άλλους. Έγινε αναρχικός σε ηλικία 17 ετών και μετά από δύο χρόνια συνάντησε τον Ερρίκο Μαλατέστα, με τον οποίο επιδόθηκαν σε διάφορες επαναστατικές δραστηριότητες. Ήταν συνεκδότης της Ιταλικής αναρχικής επιθεώρησης «Il Pensiero» («Η Σκέψη»), αλλά συνεισέφερε και σε άλλες αναρχικές εκδόσεις, όπως την «Lotta Umana» («Ανθρώπινη Πάλη») και την τότε καθημερινή «Umanita Nuova» («Νέα Ανθρωπότητα»), η οποία συνεχίζει σήμερα την κυκλοφορία της ως όργανο της Ιταλικής Αναρχικής Ομοσπονδίας (FAI) και της οποίας ο Ερρίκο Μαλατέστα ήταν εκδότης για χρόνια. Έγραψε, επίσης, διάφορα έργα, από τα οποία τα γνωστότερα είναι: «Μαλατέστα, η Ζωή και η Σκέψη του», «Δικτατορία και Επανάσταση», «Μαρξισμός και Αναρχισμός» και «Αστικές Επιδράσεις στον Αναρχισμό» (που έχει μετάφραστεί και κυκλοφορήσει στα ελληνικά από την Ομάδα Αναρχοκομμουνιστών-Κοινοτιστών Νέας Σμύρνης, εκδόσεις «Ελεύθερος Τύπος»). Το 1926 κατάφερε να διαφύγει από την φασιστική τρομοκρατία, καταφεύγοντας πρώτα στο Βέλγιο και στην Γαλλία και μετά, αφ' ότου απελάθηκε από εκεί, στην Ουρουγουάη όπου συνέχισε τον αγώνα και την αναρχική προπαγάνδα και πέθανε το 1935.

Ελευθεριακή Πρωτοβουλία Πειραιά
«Ούτε Θεός-Ούτε Αφέντης» Μελβούρνη, Αυστραλία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η αστική φρασεολογία του «επιστημονικού» κομμουνισμού

Πριν λίγο καιρό, μέσω της εκδοτικής εταιρείας του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ιταλίας, εκδόθηκε ένα μικρό δωδεκασέλιδο φυλλάδιο απ' αυτόν τον «έξοχο θεωρητικό» (όπως συστηνόταν στους αναγνώστες του σοσιαλιστικού και κομμουνιστικού Τύπου), τον Μπουχάριν. Έδωσε σ' αυτό τον πομπώδη τίτλο «Αναρχία και Επιστημονικός Κομμουνισμός». Επιτρέψτε μας, όμως, να ρίξουμε μια ματιά για να δούμε πόση τελικά «επιστήμη» περιέχει.

Ο Μπουχάριν δεν μας εκθέτει καμία αληθινή ιδέα για τον αναρχισμό, κανένα από τα σημεία του αναρχικού κομμουνιστικού προγράμματος όπως αυτά έχουν στην πραγματικότητα, ούτε μπαίνει στον κόπο να ενημερωθεί για την αναρχική σκέψη, παίρνοντας υπόψη του την αναρχική ιστορική και θεωρητική βιβλιογραφία. Το μόνο που κάνει είναι να παπαγαλίζει πολύ καλά ορισμένα χλιοειπωμένα κλισέ, μιλώντας χωρίς να προσέχει, πιστεύοντας αυτά που αυτός άκουσε να λέγονται και αφήνοντας την φαντασία του να καλπάζει όσον αφορά εκείνες τις όψεις του αναρχισμού τις οποίες τουλάχιστον αυτός γνωρίζει. Είναι αδύνατον ν' ανακαλύψεις μια τέτοια αποτυχία ώστε να καταλάβεις τη θεωρία και την τακτική της αναρχίας, μετά από ολόκληρη την αναξιόπιστη κοινότοπη εργασία του μεγαλοαστισμού, τριάντα ή σαράντα χρόνια πριν. Όταν κάθε τι έχει ειπωθεί και έχει γίνει, η μπροσούρα αυτή αποτελεί μάλλον ένα συνηθισμένο και ασήμαντο κείμενο. Αλλά διανεμήθηκε στην Ιταλία μέσα από τα γραφεία ενός κόμματος του οποίου τα περισσότερα μέλη είναι προλετάριοι, παρουσιάζόμενο στους εργάτες ως μια απόρριψη του αναρχισμού. Οι Ιταλοί εκδότες βλέπουν το φυλλάδιο του Μπουχάριν ως ένα έργο ΑΞΙΟΘΑΥΜΑΣΤΗΣ ΣΑΦΗΝΕΙΑΣ ΠΟΥ ΑΠΟΔΙΔΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΝ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΦΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΞΟΛΟΓΙΑΣ. Έτσι, αξίζει τον κόπο να δείξει κανείς ότι τίποτε δεν μπορεί να είναι πιο παράλογο, αντιφατικό ή γελοίο, από την «επιστήμη» της άγνοιας με την οποία αυτός (σ.τ.μ. ο Μπουχάριν) προσπαθεί να δυσφημήσει την ιδέα του αναρχισμού.

Από την άλλη πλευρά, το φυλλάδιο του Μπουχάριν μας έδωσε μια ακόμη ευκαιρία να κάνουμε προπαγάνδα

των ιδεών μας μεταξύ των εργατών, οι οποίοι αποτελούν τον ειδικό μας χώρο καθώς και την πρωταρχική μας ενασχόληση. Και, βέβαια, δεν προσπαθούμε να μεταπείσουμε το συγγραφέα προσωπικά ή τους εκδότες για το φυλλάδιό του, γιατί έτσι θα χάναμε τον χρόνο μας. (1)

Εάν πρέπει ν' αναλύσουμε προσεκτικά την κενότητα και την άγνοια που κυριαρχεί μεταξύ αυτών που αυτοαποκαλούνται «επιστημονικοί» - που είναι πάντα οι πιο αδαείς που νιώθουν την ανάγκη να επιδείξουν τις ακαδημαϊκές περγαμινές τους - καλόπιστα ή μη - λέμε ότι η φρασεολογία που χρησιμοποιούν είναι αρκετή.

Η ορολογία τους είναι σαν μια πομπώδης επίδειξη με την οποία καταβάλουν τους ανθρώπους που τους περιβάλλουν, παίρνοντας και τις ανάλογες πόζες, περιφερόμενοι μέσα στο πλήθος μ' έναν αλαζονικό τρόπο, λέγοντας: «Σταθείτε στην άκρη κι αφήστε μας να περάσουμε και αλίμονο σ' όποιον δεν βγάλει το καπέλο του στην εξοχότητά μας». Και με την απέραντη αλαζονεία τους, αντικρίζουν τους απλούς θνητούς καθώς τους μιλούν και δεν ξέρουν ότι αυτά με τα οποία απευθύνονται σ' αυτούς δεν είναι μόνον μάταια αλλά και πολύ προσβλητικά - όπως θα περίμενε κανείς να μιλήσει ένας αμόρφωτος χωριάτης.

Ακούστε, για παράδειγμα, την πομπώδη ορολογία με την οποία ο Μπουχάριν απευθύνεται στους αναρχικούς, ρίχνοντάς μας κατάμουτρα το ότι είναι δεκτικός να μιλήσει για θεωρίες με τις οποίες είναι άσχετος:

«Επίτηδες αποφύγαμε να επιχειρηματολογήσουμε εναντίον των αναρχικών σαν να ήταν παραβάτες, εγκληματίες, τρομοκράτες κλπ.»

Αυτή είναι η γραμμή των Ιησουϊτών, οι οποίοι διδάσκουν πώς να προσβάλλει κανείς κάποιον, ενώ προσποιείται ότι δεν επιδιώκει κάτι τέτοιο... Αλλά λέγοντας αυτό, ο Μπουχάριν συμπεραίνει απλώς, στη συνέχεια, ότι οι αναρχικές ομάδες γεννούν «αυτούς που απαλλοτριώνουν μόνο και μόνο για την τσέπη τους» - τους κλέφτες εάν αρέσει σε κάποιον - και ότι «οι αναρχικοί προσελκύουν τους εγκληματίες».

Τι θράσος! Με όλο το μίσος τους προς τα επαναστατικά πνεύματα, προς όλους εκείνους οι οποίοι έχουν πάρα πολύ αγαπήσει την ελευθερία και υποκλίνονται στις ιδιοτροπίες τους ή υποτάσσονται στις καταχρήσεις τους, είτε στο εργατικό κίνημα σήμερα είτε στην επανάσταση αύριο, δεν διστάζουν να χρησιμοποιούν την κατασυκοφάντηση, τις λιβελογραφικές δραστηριότητες της επίσημης γραφειοκρατίας και του αστικού Τύπου ως το μοντέλο της επίθεσής τους εναντίον των αναρχικών. Είναι σαν να διαβάξει κάποιος αστυνομικούς λιβέλους! Και μπορούν όλα αυτά τα σκουπίδια, αυτά τα χειρότερα κλισέ ωμής κατασυκοφάντησης, να περιληφθούν κάτω από τον τίτλο «επιστήμη»;

Πώς μπορεί να διεξάγει κανείς μια συζήτηση σαν κι αυτή; Η αναρχική οργάνωση δεν επιβάλλεται από κάποιες απαιτήσεις κάποιων ανώτερων όντων. Και, φυσιολογικά, οι άνθρωποι που την απαρτίζουν έχουν τις αδυναμίες που έχουν όλοι οι θνητοί και, συνεπώς, όπως κάθε κόμμα, έτσι και η αναρχική οργάνωση έχει τα ελαττώματά της, το επαχθές φορτίο της. Και πάντα θα υπάρχουν άνθρωποι που ψάχνουν να επικαλύψουν τις αποκρουστικές, αντικοινωνικές τάσεις τους με τα χρώματά της. Αλλά όχι περισσότερο απ' ό,τι γίνεται στα άλλα κόμματα. Ακριβώς το αντίθετο! Στην πραγματικότητα, οι χειρότερες μορφές εγκληματικότητας, η πρόκληση εγωισμού και φιλοδοξίας, το πνεύμα του συμφέροντος και της απληστίας αποφεύγουν τον αναρχισμό, για τον απλό λόγο ότι σ' αυτόν υπάρχει λίγο ή μάλλον δεν υπάρχει τίποτε για να κερδίσουν αυτές οι τάσεις αλλά έχουν να χάσουν τα πάντα.

Πάρτε το από μας, εσείς οι «επιστημονικοί» κομμουνιστές, ότι θα μπορούσαμε να απαντήσουμε άνετα σε τέτοια είδη επιθέσεων, εάν δεν πιστεύαμε ότι θα εξευτελιζόμασταν και ότι δεν θα υπήρχε κανένας λόγος να κινηθούμε κατ' αυτό τον τρόπο. Δεν θα μπορούσε, πάντως, να βρει κάποιος ανάμεσα στους αναρχικούς «αυτούς που...», όπως το θέτει ο Μπουχάριν, «...εκμεταλλεύονται την επανάσταση για το δικό τους κέρδος», είτε στη Ρωσία είτε έξω απ' αυτή. Όπως εκφράστηκε από τον Μπουχάριν, η αναρχία είναι, μάλλον, «ένα προϊόν της αποσύνθεσης της καπιταλιστικής κοινωνίας», κάτι σαν ΜΟΛΥΝΣΗ, που διαπερνά μέσα από τα ΚΑΤΑΚΑΘΙΑ της κοινωνίας, μέσω των ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΩΝ ΜΕΛΩΝ οποιασδήποτε τάξης, που ζουν, όμως, για τον εαυτό τους, ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ, ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΑΝΙΚΑΝΟΙ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΟΥΝ έναν κόσμο ή νέες αξίες: προλετάριοι, νέοι αστοί, ξεπεσμένοι διανοούμενοι, στερημένοι αγρότες και πάει λέγοντας.

Αυτό που ο Μπουχάριν δέχεται ως «αναρχία» δεν θα μπορούσε να είναι μια ιδεολογία του προλεταριάτου, αλλά μάλλον ΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ της εργατικής τάξης, Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΜΙΑΣ ΟΡΔΗΣ ΖΗΤΙΑΝΩΝ. Αλλού (2) το αποκαλεί «ο Σοσιαλισμός του Όχλου», ενός άπρακτου περιπλανώμενου προλεταριάτου. Σε άλλο κεφάλαιο του αντι-αναρχικού του φυλλαδίου, ο Μπουχάριν προσθέτει τον «ρακένδυτο όχλο».

Πιστέψτε με, αναγνώστες, δεν αποτελεί υπερβολή. Όλα όσα επανέλαβα μέχρι τώρα είναι λέξη προς λέξη παραπομπές, σμικρινμένες ή συμπυκνωμένες λόγω της έλλειψης χώρου: είναι αρκετά, φυσικά, για να δώσω μια ιδέα του τι διαβλέπει ο Μπουχάριν, το οποίο δεν είναι τίποτε λιγότερο από την ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΑΣ.

Ωστόσο, οι εργάτες που μας διαβάζουν γνωρίζουν πολύ λίγα για τον αναρχισμό - ακόμη και αυτοί που μας συμπαθούν ελάχιστα - γνωρίζουν, όμως, αρκετά ώστε να βγάλουν τα δικά τους συμπεράσματα γι' αυτές τις υπερβολικές απλοποιήσεις. Η Ρωσία δεν είναι το μόνο μέρος όπου υπάρχουν αναρχικοί κι έτσι οι Ιταλοί εργάτες δεν χρειάζεται να δουν λάθη ή δεν πιστεύουν σε παραμύθια με δράκους και μάγισσες. Οι Ιταλοί προλετάριοι, ανάμεσα στους οποίους οι αναρχικοί είναι παντού οι πολυπληθέστεροι, βρίσκονται σε θέση να μας απαντήσουν ότι δεν υπάρχει καμιά αλήθεια στις φαντασιώσεις του Μπουχάριν.

Ο αναρχισμός, ενώ δεν ισχυρίζεται ότι αποτελεί «η θεωρία του προλεταριάτου» - ισχυρίζεται, μάλλον, ότι είναι μια ανθρώπινη διδασκαλία - είναι, ωστόσο, μια εν τοις πράγμασι διδασκαλία, του οποίου οι οπαδοί είναι σχεδόν αποκλειστικά προλετάριοι: οι αστοί, οι μικροαστοί, οι αποκαλούμενοι διανοούμενοι ή επαγγελματίες κ.ά., είναι πολύ λίγοι και δεν ασκούν καμία κυρίαρχη επιρροή. Υπάρχουν απείρως πολύ περισσότεροι απ' αυτούς που ασκούν μια κυρίαρχη επιρροή σε όλα τα άλλα κόμματα, τα οποία, χωρίς αμφιβολία, αυτοαποκαλούνται προλεταριακά κόμματα, χωρίς να εξαιρούμε και το «κομμουνιστικό» κόμμα. Και κατά γενικό κανόνα, οι αναρχικοί προλετάριοι δεν είναι, πράγματι, ένας ειδικά ανώτερος ή κατώτερος παράγοντας. Δουλεύουν όπως δουλεύουν και άλλοι εργάτες, ανήκουν σε όλα τα επαγγέλματα, μπορεί να τους βρει κανείς στη μικρή αλλά και στην μεγάλη βιομηχανία, στα εργοστάσια, στις βιοτεχνίες, αλλά και στα χωράφια. Ανήκουν στις ίδιες εργατικές οργανώσεις όπως και άλλοι και πάει λέγοντας.

Κατά φυσιολογικό τρόπο, υπάρχουν αναρχικοί και μεταξύ των χαμηλότερων ομάδων του προλεταριάτου, μέσα στις οποίες ο Μπουχάριν, με αρκετή συγκατάβαση, εντάσσει τον ΡΑΚΕΝΔΥΤΟ ΟΧΛΟ - αλλά αυτό σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί ένα αποκλειστικά αναρχικό φαινόμενο. Αλλά εάν αυτό ήταν το ζήτημα, εάν πράγματι όλοι οι ζητιάνοι, όλοι αυτοί που ζουν μέσα στα κουρέλια, ολόκληρη η τάξη που υποφέρει κάτω από τον καπιταλιστικό ζυγό, έπρεπε να έρθουν στη θέση μας, δεν θα δυσαρεστούμασταν καθόλου και θα τους καλωσορίζαμε με ανοιχτές αγκάλες, με καμία άδικη περιφρόνηση ή με καμία εσφαλμένη προκατάληψη. Αλλά - για να διαψεύσουμε τον φανταστικό κατάλογο του Μπουχάριν - είναι γεγονός ότι η αναρχία έχει τους οπαδούς της μεταξύ αυτών των ομάδων, με την ίδια αναλογία όπως και στις άλλες, όπως κάνουν και τα άλλα κόμματα, συμπεριλαμβανομένου και του κομμουνιστικού κόμματος.

Και ποιο είναι το αποτέλεσμα της ψεύτικης επιστημονικής ορολογίας που χρησιμοποιεί στην επίθεσή του στον αναρχισμό;

Τίποτε, εκτός από την ασυνείδητη αποκάλυψη ενός σχεδίου στο μυαλό του (σ.τ.μ. του Μπουχάριν) να θέσει το προλεταριάτο υπό την προστασία του και να του επισείσει σοβαρά τους κινδύνους από το ρίσκο που θα έπαιρνε εάν είχε την ατυχία να εμπιστευτεί (το προλεταριάτο) το μέλλον του σ' αυτούς τους δογματικούς πρωταθλητές ενός δικτατορικού κομμουνισμού.

Απλώς, ποιος είναι αυτός που μιλάει τόσο περιφρονητικά για τον «ρακένδυτο όχλο», «την ορδή των ζητιάνων», «τα κατακάθια» και πάει λέγοντας;

Κανένας άλλος, εκτός απ' αυτούς τους μικροαστούς, είτε παλιούς είτε νέους, οι οποίοι προέρχονται και απ' τους αστούς και απ' το προλεταριάτο, που κυβερνούν σήμερα τις οργανώσεις, τα κόμματα και τον εργατικό Τύπο, κάθε είδους αρχηγούς που εκπροσωπούν την άρχουσα τάξη του μέλλοντος, μια ακόμη ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ η οποία, κάτω από τη μια ή την άλλη αμφίεση, θα εκμεταλλευτεί και θα καταπιέσει τις ΠΛΑΤΙΕΣ ΜΑΖΕΣ και η οποία περιβάλλεται από τις πλέον τυχερές ομάδες των προλεταρίων πολιτών - αυτές στη μεγάλη βιομηχανία - εις βάρος και προς αποκλεισμό όλων των υπολοίπων.

Ο Μπουχάριν παραδέχεται αδιάκριτα στο μικρό φυλλάδιό του, ότι η Επανάσταση και ο κομμουνισμός είναι ένα είδος μονοπωλίου που ασκείται αποκλειστικά από εκείνον τον τομέα του προλεταριάτου ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΠΡΟΣΚΟΛΛΗΘΕΙ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ. «Όλα τα άλλα στρώματα των φτωχών τάξεων», συνεχίζει να λέει, «μπορούν να γίνουν επαναστατικοί φορείς όποτε προστατεύουν τα νώτα του προλεταριάτου». Τώρα που αυτές οι «φτωχές τάξεις» βρίσκονται έξω από την μεγάλη βιομηχανία, δεν είναι προλετάριοι; Εάν είναι, τότε η προφητεία του Μπουχάριν ότι η μειονότητα των βιομηχανικών εργατών μπορεί να γίνει ένας εκμεταλλευτής και κυβερνήτης των πλατιών μαζών των φτωχών θα έβγαине αληθινή. Ακόμη και εάν αυτό δεν το αναλύσουμε με σαφήνεια, μπορεί κανείς να διακρίνει από τη φρασεολογία αυτή ότι αυτοί οι μελλοντικοί κυβερνήτες - στη Ρωσία σήμερα ήδη κατέχουν θέσεις ελέγχου - χρησιμοποιούν τις άτυχες ΦΤΩΧΕΣ ΤΑΞΕΙΣ στις οποίες αναθέτουν την παθητική αποστολή να παραταχθούν από τη

μειονότητα που θέλει να έρθει στην εξουσία. Επαναλαμβάνω ότι αυτή η περιφρονητική αλαζονική γλώσσα αποκαλύπτει ένα σκεπτικό: ένα σκεπτικό που είναι ίδιο των αφεντικών, των κυβερνώντων, στις συναλλαγές με τους δουλοπάροικους τους. Είναι η ίδια γλώσσα που χρησιμοποιείται ανάμεσά μας από τους καριέριστες της αστικής τάξης και, πάνω από όλα, τη νέα αστική τάξη, κατά του προλεταριάτου ως συνόλου - όροι όπως «ζητιάνος, κουρελιάρης, κατακάθια, δημιουργική ανικανότητα, δεν εργάζονται» κλπ.

Αφήστε τους Ιταλούς εργάτες να διαβάσουν το φυλλάδιο του Μπουχάριν: για ν' αποδείξουμε την αξία των επιχειρημάτων μας δεν χρειάζεται να επινοήσουμε κάποια συνωμοσία σιωπής σχετικά μ' αυτά που λένε και γράφουν οι αντίπαλοί μας, ούτε χρειάζεται να υποβιβάσουμε ή να διαστρεβλώσουμε το σκεπτικό τους. Αντίθετα, έχουμε κάθε συμφέρον να είναι ικανοί οι προλετάριοι να συγκρίνουν και να αντιπαραβάλλουν το σκεπτικό μας με αντίθετες ιδέες. Αλλά εάν διαβάσουν τα κείμενα των λίγων σελίδων του Μπουχάριν, δεν μπορούμε να πούμε ποια θα είναι η αντίδρασή τους όταν θα διαπιστώσουν την εξωφρενική αστική ορολογία που χρησιμοποιήθηκε επί του παρόντος για να προσβάλλει όλους τους εργάτες και επαναστάτες στην Ιταλία - συμπεριλαμβανομένων και των κομμουνιστών - που κατευθύνονταν κατά των αναρχικών.

Με όλα αυτά, δεν υπάρχει άλλος από τον Μπουχάριν που έχει το θάρρος να πει ότι οι **ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΚΑ Σ' ΑΥΤΗΝ ΚΟΜΜΑΤΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ.**

Αρκετά φυσιολογικά, ο Μπουχάριν φροντίζει να στηρίξει αυτόν τον ισχυρισμό - που αποτελεί μια απλή και φτωχή δυσφήμιση - με επιχειρήματα και γεγονότα! Αλλά τα γεγονότα αυτά είναι ολόκληρη η πενηντάχρονη ιστορία του αναρχισμού, ο ηρωισμός τόσων πολλών Ρώσων που σκοτώθηκαν από το 1917 και μετά στο μέτωπο, με το όπλο στο χέρι, προς υπεράσπιση της επανάστασης στην πατρίδα τους και όλα αυτά απλώς αποδεικνύουν το εντελώς αντίθετο.

Οι αναρχικοί πολεμούν ενάντια σε κάθε εξουσία, κάθε δικτατορία, ακόμη και εάν αυτή φορά τα χρώματα του προλεταριάτου. Αλλά δεν χρειάζεται να ενωθούν ή να συνεργαστούν με τους αστούς για να το πράξουν αυτό, στη Ρωσία ή οπουδήποτε αλλού. Οι αναρχικοί μπορούν να περηφανεύονται για το γεγονός ότι η οργάνωσή τους είναι παντού - ακόμα και με το κόστος ότι ίσως είναι σχεδόν πάντα μόνοι τους όταν δρουν μ' αυτόν τον τρόπο - πάντα, από τότε που εμφανίστηκαν, ήταν αδυσώπητα και αμείλικτα αντίθετοι σε κάθε μορφή κρατικής ή ταξικής συνεργασίας και ποτέ δεν αμφιταλαντευόντουσαν όσον αφορά την έχθρα τους για την αστική τάξη.

Αλλά δεν πιάσαμε το μολύβι απλώς και μόνο για να συζητήσουμε και να απορρίψουμε την κενή, δυσφημιστική και εξωφρενική χροιά της φράσης αυτής. Στο φυλλάδιο του Μπουχάριν, υπάρχει επίσης και μια προσπάθεια να συζητηθούν ορισμένες ιδέες του αναρχισμού ή ιδέες που του αποδίδονται. Και είναι απ' αυτή την πλευρά (την, πάντως, θλιβερή) στην οποία θα αφιερώσουμε αυτό το μικρό κομμάτι της πολεμικής και της προπαγάνδας μας - έχοντας λιγότερη σχέση με τον Μπουχάριν και περισσότερη με τα επιχειρήματα που διάφοροι υπαινίσσονται εδώ και εκεί, κρατώντας τη συζήτηση όσο γίνεται πιο απρόσωπη και μη δίνοντας σημασία στους ερεθιστικούς και αντεπαναστατικούς όρους με τους οποίους ο αντίπαλός μας φιλοδοξεί να εξαντλήσει τα ελάχιστα επιχειρήματα που είναι ικανός να παραθέσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Το Κράτος και ο Συγκεντρωτισμός της Παραγωγής

Για κάποιο διάστημα τώρα, οι κομμουνιστές συγγραφείς - και ειδικά μεταξύ αυτών και ο Μπουχάριν - θέλησαν να κατηγορήσουν τους αναρχικούς για κάποιο συγκεκριμένο λάθος, το οποίο οι αναρχικοί πάντα αρνούνταν και που μέχρι πρόσφατα μπορούμε να το προσάψουμε στα πρόθυρα των σοσιαλδημοκρατών της Β' Διεθνούς, στην αναγωγή δηλαδή όλου του προβλήματος μεταξύ του μαρξισμού και του αναρχισμού ως ζητήματος του ΤΕΛΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ, δηλαδή της κατάργησης ή όχι του κράτους στην σοσιαλιστική κοινωνία του μέλλοντος. Κάποτε, οι δημοκράτες σοσιαλιστές οι οποίοι τότε, όπως και οι κομμουνιστές το κάνουν σήμερα, αποκαλούνταν «επιστημονικοί», επιβεβαιώνοντας την ανάγκη ύπαρξης του κράτους στο σοσιαλιστικό καθεστώς και πιστεύοντάς το, ήθελαν να περνιούνται για μαρξιστές. Μέχρι πολύ πρόσφατα, οι αναρχικοί συγγραφείς ήταν, πάνω-κάτω, οι μόνοι που εξέθεταν αυτό το ζήτημα ως διαστρέβλωση του μαρξισμού. Τώρα, από την άλλη πλευρά, γίνεται προσπάθεια να τους καταστήσουμε (τους αναρχικούς) υπεύθυνους γι' αυτήν την διαστρέβλωση.

Στο διεθνές, σοσιαλιστικό συνέδριο των εργατών στο Λονδίνο το 1896 - για το οποίο πολλοί πίστευαν ότι είχε συγκληθεί για ν' αποκλειστούν οι αναρχικοί (οι οποίοι, τότε, είχαν απομείνει οι μόνοι που χρησιμοποιούσαν τον τίτλο κομμουνιστές) από τα διεθνή συνέδρια, λόγω του ότι δεν είχαν αποδεχτεί την

κατάκτηση της εξουσίας ως μέσο ούτε και ως σκοπό - δεν ήταν άλλος από τον Ερρίκο Μαλατέστα ο οποίος ανέφερε ότι στην πραγματικότητα οι αναρχικοί και οι σοσιαλιστές είχαν έναν κοινό στόχο από την κατάργηση του κράτους και ότι στο συγκεκριμένο ζήτημα οι μαρξιστές υποστήριζαν τις θεωρίες του ίδιου του Μαρξ.

Κάποιο διάστημα πριν, στα κείμενα των αναρχικών, μέσω της πολύ καλής αναρχιστικής ερμηνείας του Καρλ Μαρξ, το 1872 - κάτι που είχε μνημονεύσει και ο Μπακούνιν - ο σοσιαλισμός είχε τεθεί ως ένα από τα κεντρικά σημεία μιας από τις βιαιότερες πολεμικές του Μαρξ ως εξής:

«Αυτό που όλοι οι σοσιαλιστές καταλαβαίνουν για την αναρχία είναι το παρακάτω: μόλις ο σκοπός του προλεταριακού κινήματος, η κατάργηση των τάξεων, επιτευχθεί, η εξουσία του κράτους - η οποία εξυπηρετεί στο να διατηρεί τη μεγάλη πλειοψηφία των παραγωγών κάτω από τον ζυγό μιας μικρής εκμεταλλευτικής μειονότητας, εξαφανίζεται - και οι λειτουργίες της κυβέρνησης μεταμορφώνονται σε απλές διοικητικές λειτουργίες» (3).

Δεν βρίσκουμε σωστή την ιδέα αυτή ότι η αναρχία είναι αποδεκτή, διότι δεν πιστεύουμε ότι το κράτος θα πεθάνει φυσιολογικά ή αναπόφευκτα ως αποτέλεσμα της κατάργησης των τάξεων. Το κράτος είναι κάτι παραπάνω από ό,τι το αποτέλεσμα του ταξικού διαχωρισμού, είναι, την ίδια στιγμή, ο δημιουργός των προνομίων απ' όπου γεννιούνται νέες ταξικές διαιρέσεις. Ο Μαρξ εσφαλμένα πίστευε ότι μόλις καταργηθούν οι τάξεις, το κράτος θα πεθάνει φυσιολογικά λόγω «έλλειψης τροφής». Το κράτος δεν θα πεθάνει, εκτός εάν καταστραφεί εσκεμμένα, όπως και ο καπιταλισμός δεν θα πάψει να υπάρχει, εκτός εάν τον «σκοτώσουν» μέσω της απαλλοτρίωσης. Εάν ένα κράτος παραμείνει αμετάβλητο, τότε θα δημιουργήσει μια νέα άρχουσα τάξη για τον εαυτό του, εάν, δηλαδή, επιλέξει να μην συμμαχήσει με την παλιά κατάσταση. Συνοπτικά, οι ταξικές διαιρέσεις θα επιμείνουν να υπάρχουν και οι τάξεις, τελικά, ποτέ δεν θα καταργηθούν, όσο ζει το κράτος.

Αλλά εδώ δεν μπαίνει το ζήτημα του να δει κανείς τι μπορεί να είναι αλήθεια σε όσα πίστευε ο Μαρξ όσον αφορά το τέλος του κράτους. Είναι γεγονός ότι ο μαρξισμός συμφωνεί με τον αναρχισμό στην πρόβλεψη ότι ο κομμουνισμός ισοδυναμεί με το θάνατο του κράτους: μόνο που, σύμφωνα με τον μαρξισμό, το κράτος πρέπει να πεθάνει φυσιολογικά, ενώ ο αναρχισμός πιστεύει ότι το κράτος πρέπει να πεθάνει βίαια.

Και, ας το ξαναπούμε, οι αναρχικοί το κατέδειξαν αυτό - στην πολεμική τους με τους σοσιαλδημοκράτες, αμέτρητες φορές από το 1880 μέχρι σήμερα.

Οι εξουσιαστές κομμουνιστές, ενώ ήταν ορθώς κριτικοί στην ιδέα των σοσιαλδημοκρατών (την οποία, χωρίς αμφιβολία, την αποδίδουν, εσφαλμένα, στους αναρχικούς), ότι η βασική διαφορά μεταξύ του σοσιαλισμού και του αναρχισμού βρίσκεται στον τελικό στόχο του περιορισμού του κράτους, από την άλλη κάνουν με τη σειρά τους ένα λάθος που είναι παρόμοιο και ίσως βαρύτερο.

Αυτοί - και εκ μέρους τους και ο Μπουχάριν - πιστεύουν ότι η «πραγματική διαφορά» μεταξύ των αναρχικών και των κρατιστών κομμουνιστών είναι η εξής: ότι, ενώ «η ιδανική λύση των κομμουνιστών... είναι η συγκεντρωτική παραγωγή που οργανώνεται μεθοδικά σε μεγάλες μονάδες», ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΤΩΝ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ ΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΜΙΚΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΔΟΜΗ ΤΟΥΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΕΣ ΝΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΟΥΝ ΚΑΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ, ΑΛΛΑ... ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕΣΩ ΕΝΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (4).

Θα ήταν ενδιαφέρον να μάθουμε σε ποιο βιβλίο, φυλλάδιο ή πρόγραμμα των αναρχικών, τίθεται αυτό ως «ιδανικό» ή ακόμη ως ένας σκληρός και γρήγορος κανόνας!

Θα χρειαζόταν κάποιος να μάθει, για παράδειγμα, ποιες είναι οι δομικές ανεπάρκειες που αποκλείουν μια μικρή κοινότητα από το να διαχειριστεί μια μεγάλη μονάδα και πώς οι ελεύθερες συμβάσεις ή οι ελεύθερες συναλλαγές κλπ. είναι απαραίτητα εμπόδια σε αυτό. Έτσι, οι κρατιστές κομμουνιστές φαντάζονται ότι οι ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ. Γιατί μικρής κλίμακας;

Η πεποίθησή τους μάλλον είναι ότι η αποκέντρωση των λειτουργιών παντού και πάντα σημαίνει πτώση παραγωγής και ότι η παραγωγή μεγάλης κλίμακας και η ύπαρξη τεράστιων οργανώσεων παραγωγών είναι απίθανες, εκτός εάν διοικούνται κεντρικά από ένα μεμονωμένο κεντρικό γραφείο, σύμφωνα με ένα μεμονωμένο σχέδιο διαχείρισης. Να ποιο είναι το παιδαριώδες!

Οι μαρξιστές κομμουνιστές, ειδικά οι Ρώσοι, πλανώνται από τη μακρινή αυταπάτη της μεγάλης βιομηχανίας στη Δύση ή στην Αμερική, και κάνουν λάθος σχετικά με το σύστημα παραγωγής που είναι μόνο ένα τυπικά καπιταλιστικό μέσον κερδοσκοπίας, ένα μέσο άσκησης πίεσης. Και δεν εκτιμούν ότι αυτό το είδος συγκεντροποίησης, εκτός από το ότι ικανοποιεί τις πραγματικές ανάγκες της παραγωγής είναι, αντιθέτως, ακριβώς αυτό που την περιορίζει, την εμποδίζει και της βάζει φρένο, προς το συμφέρον του καπιταλισμού.

Όποτε οι δικτατορικοί κομμουνιστές μιλούν για «αναγκαιότητα της παραγωγής» δεν κάνουν καμιά διάκριση μεταξύ αυτών των αναγκαιοτήτων από τις οποίες εξαρτάται η προμήθεια μιας μεγαλύτερης ποσότητας και μιας υψηλότερης ποιότητας προϊόντων - και αυτό είναι που μας ενδιαφέρει από όλες τις σοσιαλιστικές και κομμουνιστικές απόψεις - και των αναγκαιοτήτων που ενυπάρχουν στο αστικό καθεστώς, την αναγκαιότητα των καπιταλιστών να αποσπάσουν μεγαλύτερο κέρδος, ακόμη και εάν χρειαζόταν να μειώσουν την παραγωγή. Εάν ο καπιταλισμός τείνει στη συγκεντροποίηση των λειτουργιών του, δεν το κάνει για χάρη της παραγωγής αλλά για τη συσσώρευση περισσότερου πλούτου - κάτι που οδηγεί από κοινού τους καπιταλιστές να αφήνουν τεράστια κομμάτια γης ακαλλιέργητα ή να περιορίζουν συγκεκριμένα είδη παραγωγής · ακόμη και να προχωρούν στην καταστροφή τελειωμένων προϊόντων. Όλες αυτές οι κατά μέρος θεωρήσεις δεν αποτελούν το κύριο ζήτημα τριβής ανάμεσα στους εξουσιαστές κομμουνιστές και τους αναρχικούς κομμουνιστές.

Όταν αναφέρονται στην υλική και τεχνική μέθοδο της παραγωγής, οι αναρχικοί δεν έχουν προδικάσει λύσεις ή απόλυτες προδιαγραφές και υποκλίνονται μπροστά σ' αυτό που η εμπειρία και οι συνθήκες σε μια ελεύθερη κοινωνία συστήνουν και προδιαγράφουν. Αυτό που μετράει είναι ότι όποιο και να είναι το είδος παραγωγής που έχει υιοθετηθεί, θα έπρεπε να υιοθετηθεί από την ελεύθερη επιλογή των ίδιων των παραγωγών και να μην επιβληθεί ενδεχομένως ως εκμετάλλευση της εργασίας του άλλου. Δεδομένων όλων των προαναφερθέντων, το ερώτημα πώς πρέπει να οργανωθεί η παραγωγή έρχεται δεύτερο. Οι αναρχικοί δεν αποκλείουν εκ των προτέρων καμιά πρακτική λύση και, παρομοίως, παραδέχονται ότι μπορεί να υπάρξει ταυτόχρονα ένας αριθμός διαφορετικών λύσεων, αφού επιχειρήσουν να θέσουν σ' εφαρμογή αυτές που πρότειναν οι ίδιοι οι εργάτες, από τη που γνωρίζουν την επαρκή βάση για μια ολοένα μεγαλύτερη και καλύτερη παραγωγή.

Οι αναρχικοί αντιτίθενται με ζήλο στο απολυταρχικό, συγκεντρωτικό πνεύμα των κυβερνώντων κομμάτων και της κρατικής πολιτικής σκέψης, η οποία είναι από τη φύση της συγκεντρωτική. Έτσι, φαντάζονται την μελλοντική κοινωνική ζωή στη βάση του φεντεραλισμού, από το άτομο στο Δήμο, στην κοινότητα, στην περιφέρεια, στο έθνος, σε διεθνές επίπεδο, στη βάση της αλληλεγγύης και της ελεύθερης συμφωνίας. Και είναι φυσικό αυτό το ιδανικό να αντανακλάται και στην οργάνωση της παραγωγής, προτιμώντας όσο γίνεται μια αποκεντρωμένη οργάνωση παραγωγής. Αλλά αυτό δεν παίρνει τη μορφή μιας απόλυτης αρχής που πρέπει να εφαρμοστεί παντού και σε κάθε περίπτωση. Μια τέτοια γραμμή ελεύθερης σκέψης, από την άλλη πλευρά, θα εκτόπιζε τη δυνατότητα επιβολής μιας τέτοιας μονόπλευρης λύσης.

Για να είμαστε σίγουροι, οι αναρχικοί απορρίπτουν την ουτοπική ιδέα των μαρξιστών για παραγωγή οργανωμένη μ' έναν συγκεντρωτικό τρόπο (σύμφωνα με τα προδικασμένα, μονόπλευρα κριτήρια διακανονίζονται από ένα κεντρικό γραφείο του οποίου η κρίση είναι αλάνθαστη). Αλλά το γεγονός ότι δεν αποδέχονται αυτήν την παράλογη μαρξιστική λύση δεν σημαίνει και ότι πηγαίνουν στην αντίθετη όχθη, στην μονόπλευρη αντίληψη «των μικρών κοινοτήτων που δεσμεύονται μόνον σε παραγωγές μικρής κλίμακας», που αποδόθηκε σ' αυτούς από την πένα του «επιστημονικού» κομμουνισμού. Ακριβώς το αντίθετο: από το 1890 και μετά, ο Κροπότκιν έλαβε ως σημείο εκκίνησης «...την παρούσα κατάσταση των βιομηχανιών, όπου τα πάντα είναι συνυφασμένα και εξαρτώνται αμοιβαία, όπου κάθε πλευρά της παραγωγής χρησιμοποιεί τις άλλες πλευρές». Και υπέδειξε μερικούς από τους πλατύτερους εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς παραγωγής, διανομής, δημοσίων υπηρεσιών και πολιτισμού ως παραδείγματα (δεόντως τροποποιημένα) πιθανών αναρχικών κομμουνιστικών οργανώσεων.

Οι εξουσιαστές κομμουνιστές, σεχταριστές και δογματικοί καθώς είναι, δεν μπορούν να δουν ότι άλλοι δεν είναι σαν αυτούς κι έτσι μας χρεώνουν με τα δικά τους ελαττώματα.

Η πεποίθησή μας, με γενικούς όρους, ακόμη και εάν έχει να κάνει με οικονομικά ζητήματα - ακόμη και όταν η εχθρότητά μας εστιάζεται κυρίως κατά των πολιτικών της εκδηλώσεων - είναι ότι ο συγκεντρωτισμός

αποτελεί το λιγότερο χρήσιμο τρόπο για να δρομολογούνται τα πράγματα - ο λιγότερο κατάλληλος για τις πρακτικές απαιτήσεις της κοινωνικής ζωής. Αλλά αυτό με κανέναν τρόπο δεν μας εμποδίζει από το να παραδεχτούμε ότι μπορούν να υπάρξουν μερικά τμήματα παραγωγής, συγκεκριμένες δημόσιες υπηρεσίες, μερικά γραφεία διοίκησης ή συναλλαγής κλπ., όπου επίσης χρειάζεται μια κάποια συγκεντροποίηση των λειτουργιών. Στην περίπτωση αυτή κανείς δεν υποστηρίζει το αντίθετο. Αυτό που έχει σημασία για τους αναρχικούς είναι ότι δεν πρέπει να υπάρχει συγκεντροποίηση της εξουσίας και αξίζει επισημάνουμε εδώ ότι δεν θα υπάρξει καμία επιβολή σε κανέναν με τη βία, με το πρόσχημα ότι ικανοποιεί μια πρακτική ανάγκη, καμίας μεθόδου που έχει τη στήριξη μόνον των ολίγων. Ένας κίνδυνος που θα εξαφανιστεί εάν όλες οι κυβερνητικές εξουσίες και κάθε αστυνομικό σώμα, που ενδεχομένως επιβληθούν με τη βία και μέσω της μονοπωλιακής οπλισμένης βίας τους.

Σε αυτό το νεομαρξιστικό λάθος της υποχρεωτικής και απόλυτης συγκεντροποίησης, δεν αντιτάσσουμε την αποκεντρωση κάθε τι με τη βία, γιατί κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι περνάμε στην άλλη άκρη. Προτιμούμε την αποκεντρωμένη διοίκηση. Αλλά, τελικά, σε πρακτικά και τεχνικά προβλήματα, διαφέρουμε στην ελεύθερη εμπειρία, υπό το φως της οποίας, ανάλογα με τις συνθήκες και περιστάσεις που θα επικρατούν, κάτω από το ένα σύστημα ούτε κάτω από το άλλο μπορεί να αναδυθεί η κυριαρχία ή η εκμετάλλευση του ενός ανθρώπου από τον άλλον.

Δεν υπάρχει λόγος να συγγέουμε τον πολιτικό συγκεντρωτισμό με την κρατική εξουσία στα χέρια των λίγων με τη συγκεντροποίηση της παραγωγής. Και μάλιστα τόσο πολύ που σήμερα η παραγωγή δεν έχει συγκεντρωθεί στην κυβέρνηση, αλλά είναι μάλλον ανεξάρτητη απ' αυτήν και έχει αποκεντρωθεί μεταξύ των διαφόρων ιδιοκτητών, βιομηχάνων, εταιρειών, περιορισμένων εταιρειών, διεθνών εταιρειών κλπ.

Σύμφωνα με τους αναρχικούς, η ουσία του κράτους δεν είναι (όπως φαντάζονται οι εξουσιαστές κομμουνιστές) ο μηχανιστικός συγκεντρωτισμός της παραγωγής - που είναι και διαφορετικό ζήτημα, για το οποίο μιλήσαμε ανωτέρω - αλλά, μάλλον, ο συγκεντρωτισμός της εξουσίας. Η ΝΑ ΤΟ ΘΕΣΟΥΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ Η ΠΙΕΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ της οποίας το κράτος απολαμβάνει το μονοπώλιο, μέσω αυτής της οργάνωσης βίας που είναι γνωστή ως «κυβέρνηση». Στον ιεραρχικό δεσποτισμό, στο δικαστικό, στον αστυνομικό και στο στρατιωτικό δεσποτισμό που επιβάλλουν τους νόμους τους στον καθένα, η οργάνωση αυτή υπερασπίζεται τα προνόμια της ιδιοκτήτριας τάξης και δημιουργεί άλλες δικές της. Αλλά, χωρίς αμφιβολία, εάν προσθέταμε τον οικονομικό συγκεντρωτισμό της παραγωγής στον συγκεντρωτισμό που οδηγεί σε μια περισσότερο ή λιγότερο δικτατορική κυβέρνηση όλων των αστυνομικών και στρατιωτικών εξουσιών - δηλαδή εάν το κράτος ήταν ταυτόχρονα αστυνομικός και αφεντικό και εάν ο τόπος εργασίας ήταν κάτι σαν ένα στρατόπεδο - τότε η πίεση του κράτους θα ήταν ανυπόφορη - και οι αναρχικοί θα πολλαπλασίαζαν τους λόγους της εχθρότητας τους απέναντί της.

Κατά αξιοθρήνητο τρόπο, αυτό είναι το φανερό τέλος του δρόμου στον οποίο περπάτησαν οι εξουσιαστές κομμουνιστές.

Τι θέλουν στην πραγματικότητα να πετύχουν οι κομμουνιστές; Τι ξεκίνησαν να χτίζουν στη Ρωσία; Την πιο συγκεντρωτική, καταπιεστική και βίαιη δικτατορία, κρατική και στρατιωτική. Και, επιπλέον, εμπιστεύονται ή σκοπεύουν να εμπιστευτούν, συγχρόνως, τη διαχείριση των κοινωνικών πόρων και την παραγωγή σ' αυτό το δικτατορικό κράτος, το οποίο διαλύει κάθε δυσανάλογη κρατική αρχή, μεταμορφώνοντάς την επιπλέον ΣΤΗΝ ΑΠΟΛΥΤΗ ΖΗΜΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, οδηγώντας στην καθιέρωση μιας νέας προνομιούχας τάξης ή κάστας στη θέση της προηγούμενης. Πάνω απ' όλα τα' άλλα ΠΡΟΣ ΖΗΜΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, αξίζει να τονίσει κανείς. Και το ρωσικό παράδειγμα έδειξε ότι δεν κάναμε λάθος. Το ότι η Ρωσία βρίσκεται στο λιμό σήμερα αυτό οφείλεται στον κακόφημο αποκλεισμό του Δυτικού καπιταλισμού και την ασυνήθιστη ξηρασία. Αλλά το ΑΠΟΔΙΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ αποτέλεσμα της δικτατορικής γραφειοκρατίας, η πολιτική και στρατιωτική συγκεντροποίηση, συνέβαλαν σημαντικά σ' αυτό.

Οι εξουσιαστές κομμουνιστές αξιάνουν μας λένε ότι εύχονται και αυτοί την κατάργηση του κράτους. Γνωρίζουμε αυτήν την αξίωση από τον καιρό των Μαρξ και Ένγκελς. Αλλά η πεποίθηση ή η πρόθεση δεν αρκούν από μόνες τους. Πρέπει να ενεργήσει κανείς με συνέπεια από την αρχή. Αντίθετα, οι δικτατορικοί κομμουνιστές, εξαιτίας του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί το κίνημά τους και την κατεύθυνση που αυτοί θα ήθελαν να επιβάλλουν στην επανάσταση, παίρνουν ακριβώς τον αντίθετο δρόμο απ' αυτόν που οδηγεί στην

κατάργηση του κράτους και στον κομμουνισμό.

Κατευθύνονται ολόισια προς το «δυνατό και κυρίαρχο κράτος» της σοσιαλδημοκρατικής μνήμης, προς μια πιο διαιτητική άρχουσα τάξη, κάτω από την οποία το προλεταριάτο του αύριο θα βρεθεί αναγκασμένο να κάνει μια νέα επανάσταση. Ας αφήσουμε αυτούς τους κομμουνιστές οι οποίοι επιδιώκουν σοβαρά να κάνει ο κομμουνισμός αυτό το μοιραίο λάθος που υπονομεύει τα αληθινά θεμέλια όλου του κτίσματος των απολυταρχικών κομμουνιστικών κομμάτων, αντί του να σπαταλούν το χρόνο τους με το να σκέφτονται τα φανταστικά λάθη των αναρχικών - αυτοί που έχουν κάθε δικαίωμα να απαντούν στις κριτικές των προσκυνητών αυτών του κομμουνισμού: ΓΙΑΤΡΕ, ΘΕΡΑΠΕΥΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η «προσωρινή» δικτατορία και το κράτος

Το αληθινά ουσιώδες όσον αφορά το ζήτημα αυτό - ξεχωρίζοντας τους εξουσιαστές από τους ελευθεριακούς κομμουνιστές - είναι μόνο το ποια μορφή πρέπει να πάρει η επανάσταση. Οι μεν λένε κρατική, οι δε λένε αναρχική.

Είναι κάτι παραπάνω από σίγουρο ότι ανάμεσα στο καπιταλιστικό και το σοσιαλιστικό καθεστώς θα υπάρξει μια ενδιάμεση περίοδος αγώνα, κατά την διάρκεια του οποίου οι προλετάριοι επαναστάτες εργάτες πρέπει να εργαστούν για να ξεριζώσουν τα υπολείμματα της αστικής κοινωνίας και είναι εντελώς σίγουρο και πάλι ότι αυτοί πρέπει να παίξουν έναν καθοδηγητικό ρόλο σ' αυτήν την πάλη, βασιζόμενοι στην δυναμική της οργάνωσής τους. Από την άλλη πλευρά, οι επαναστάτες και το προλεταριάτο γενικώς θα χρειαστούν μια οργάνωση η οποία να ικανοποιεί τις απαιτήσεις αυτής της πάλης, αλλά επίσης και τις απαιτήσεις της παραγωγής και της κοινωνικής ζωής, την οποία δεν μπορούν να αναβάλουν.

Αλλά εάν το αντικείμενο αυτού του αγώνα και αυτής της οργάνωσης είναι να απελευθερώσει το προλεταριάτο από την εκμετάλλευση και την κυριαρχία του κράτους, τότε ο ρόλος του καθοδηγητή, του δασκάλου ή του ηγέτη δεν μπορεί να ανατεθεί σε ένα νέο κράτος, το οποίο θα οδηγούσε την επανάσταση σε μια ολοκληρωτικά αντίθετη κατεύθυνση.

Το λάθος των εξουσιαστών κομμουνιστών στο ζήτημα αυτό είναι η πίστη τους στο ότι ο αγώνας και η οργάνωση είναι αδύνατη χωρίς την υπακοή σε μια κυβέρνηση και γι' αυτό αντιμετωπίζουν εμάς τους αναρχικούς - από την άποψη ότι είμαστε εχθρικοί σε κάθε μορφή κυβέρνησης, ακόμα και σε μια μεταβατική τέτοια - ως εχθρούς κάθε οργάνωσης και κάθε συντονισμένου αγώνα. Εμείς, από την άλλη πλευρά, επιμένουμε ότι, όχι μόνο οι επαναστατικοί αγώνες και η επαναστατική κυβέρνηση είναι δυνατοί έξω και ενάντια σε κάθε κυβερνητική παρέμβαση αλλά ότι, πράγματι, είναι ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος για να παλέψουμε και να οργανωθούμε και γι' αυτό πρέπει κάθε ένας να συμμετέχει δραστήρια και συλλογικά, αντί να εμπιστεύεται παθητικά την εξουσία των μεγάλων ηγετών.

Κάθε κυβερνητικό σώμα αποτελεί εμπόδιο στην πραγματική οργάνωση των μαζών, την πλειοψηφία. Οποδήποτε υπάρχει μια κυβέρνηση, τότε οι μόνοι αληθινά οργανωμένοι άνθρωποι είναι η μειοψηφία που συνθέτει την κυβέρνηση. Και παρά τις όποιες αντιρρήσεις, εάν οι μάζες οργανώνονται το κάνουν εναντίον της, έξω από αυτή, ή τουλάχιστον ανεξάρτητα από αυτή. Καθώς αποστεώνεται σε μια κυβέρνηση, η επανάσταση ως τέτοια αποτυγχάνει, επειδή αφήνει στην κυβέρνηση το μονοπώλιο της οργάνωσης και των μέσων του αγώνα.

Το αποτέλεσμα είναι ότι μια νέα κυβέρνηση - καταστέλλοντας την επανάσταση και δρώντας για μια μικρή ή μεγάλη περίοδο ως η «προσωρινή» εξουσία - θέτει τις γραφειοκρατικές, στρατιωτικές και οικονομικές βάσεις για μια νέα και μόνιμη κρατική οργάνωση, γύρω από την οποία ένα συμπαγές δίκτυο συμφερόντων και προνομίων θα μπορούσε, φυσιολογικά, να υφανθεί. Γι' αυτό, εάν σε λίγο διάστημα δεν καταργηθεί το κράτος, ένα άλλο κράτος δυνατότερο και ενεργητικότερο θα αναπτυχθεί το οποίο θα είναι ο διάδοχός του και που θα μπορούσε να εξασκήσει τις κατάλληλες λειτουργίες σε αυτό - αυτό που ο Μαρξ αναγνώρισε ως τέτοιο - «κρατώντας την μεγάλη πλειοψηφία των παραγωγών κάτω από τον ζυγό μιας αριθμητικά μικρής εκμεταλλεύτριας μειοψηφίας».

Αυτό είναι το μάθημα που η ιστορία όλων των επαναστάσεων μας διδάσκει, από τις αρχαιότερες έως τις περισσότερο πρόσφατες και επιβεβαιώθηκε - πριν εμείς δούμε το φως της ζωής, κάποιος θα μπορούσε να πει - από την καθημερινή ανάπτυξη της Ρωσικής επανάστασης.

Δεν πρέπει να χρονοτριβούμε περισσότερο πάνω στο ζήτημα αυτό της «προσωρινής» φύσης της δικτατορικής κυβέρνησης. Η σκληρότερη και πιο βίαιη αμφίεση του εξουσιασμού είναι ίσως προσωρινή, αλλά είναι ακριβώς κατά την διάρκεια αυτού του βίαιου σταδίου της απορρόφησης και του εξαναγκασμού που θα τεθούν οι βάσεις για μια αυριανή μόνιμη κυβέρνηση ή κράτος.

Από την άλλη πλευρά, ακόμα και οι κομμουνιστές είναι εξαιρετικά δύσπιστοι όσον αφορά την «προσωρινότητα» της δικτατορίας. Λίγο καιρό πριν, ο Ράντεκ και ο Μμπορντίγκα μας είπαν ότι ίσως διαρκέσει όσο μια γενιά (που είναι αρκετό διάστημα). Τώρα, ο Μπουχάριν, στην μπροσούρα αυτή (σ.τ.μ. «Anarchy and Scientific Communism» - «Αναρχία και Επιστημονικός Κομμουνισμός»), μας προειδοποιεί ότι η δικτατορία θα διαρκέσει μέχρι που οι εργάτες θα έχουν καταγάγει μια ολοκληρωτική νίκη και μια τέτοια νίκη είναι δυνατή «μόνο όταν το προλεταριάτο έχει ελευθερώσει ολόκληρο τον κόσμο από την καπιταλιστική δημαγωγία και έχει ολοκληρωτικά πνίξει την μπουρζουαζία (5).

Εάν αυτό ήταν αλήθεια, τότε αυτό σημαίνει ότι, με το να ληστεύεται πρώτα ο ρωσικός λαός και κάθε άλλος λαός μετά από αυτόν για μια ελπίδα απελευθέρωσης και με το να παραπέμπεται η ημέρα της απελευθέρωσης στις ελληνικές καλένδες, κατανοούμε πολύ καλά ότι για να επεκταθεί και ριζοσπαστικοποιηθεί μια επανάσταση - πριν καταφέρει να είναι ολοκληρωτικά νικηφόρα και παγκόσμια - θα πρέπει να παρέλθουν όχι μία, αλλά αρκετές γενιές.

Ευτυχώς, μια τέτοια αντεπαναστατική απαισιοδοξία είναι αρκετά λανθασμένη. Πολύ περισσότερο, είναι ένα λάθος της γνήσιας ρεφορμιστικής παράδοσης, με το οποίο έγινε μια προσπάθεια στην Ιταλία το 1919-1920 να παρεμποδιστεί κάθε επαναστατική οργάνωση ως «καταδικασμένη στην αποτυχία, εκτός εάν η επανάσταση ξεσπάσει ταυτόχρονα σε κάθε χώρα». Στην πραγματικότητα, η επανάσταση είναι εξίσου πιθανή σε σχετικά περιορισμένες περιοχές. Ναι μεν ο περιορισμός χώρου συνεπάγεται και τον περιορισμό έντασης, αλλά η εργατική τάξη θα πρέπει να κερδίσει κάποια χειραφέτηση και ελευθερία, με τις προσπάθειές της, εκτός εάν κάνει το λάθος να αποδυναμωθεί από μόνη της - εννοείται, δηλαδή, να στηριχτεί πάνω στην καλοσύνη κάποιων κυβερνητικών αντί να στηριχτεί στις δυνάμεις της, στις δικές της πηγές, στις δικές της αυτόνομες οργανώσεις.

Η κυβέρνηση και ακόμα περισσότερο η δικτατορία, είναι βλαβερή για την επανάσταση, όχι μόνο για τον βαθμό της βίας της αλλά και επειδή αυτή η βία είναι εξουσιαστική, καταπιεστική, επιθετική και στρατιωτικοποιημένη και όχι απελευθερωτική και επειδή δεν χρησιμοποιείται μόνο για να αντιταχτεί στη βία.

Η βία είναι επαναστατική οποτεδήποτε χρησιμοποιείται για να μας απελευθερώσει από τη βίαιη καταστολή αυτών που μας εκμεταλλεύονται και κυριαρχούν σε βάρος μας και σχεδόν ευθύς αμέσως οργανώνεται, με την σειρά της, πάνω στα ερείπια της παλιάς εξουσίας και, όπως και η κυβερνητική βία και η δικτατορική βία, γίνεται αντεπαναστατική.

«Αλλά», μας λένε, «είναι απαραίτητο να δούμε ENANTIA ΣΕ ΠΟΙΑ κυβέρνηση χρησιμοποιείται η βία». Ασφαλώς, αρχίζει με το να χρησιμοποιείται ενάντια στην παλιά εξουσία, να τορπιλίζει τα σχέδια όλων εκείνων οι οποίοι επιζητούν εκδίκηση, ενάντια σε εξωτερικές δυνάμεις οι οποίες επιτίθενται στον χώρο της με στόχο να στραγγαλίσουν την επανάσταση ή να εκμεταλλευτούν το προσωρινό χάος για να ικανοποιήσουν τις ιμπεριαλιστικές τους φιλοδοξίες. Αλλά καθώς η νέα εξουσία τείνει να σταθεροποιήσει την θέση της, οι παλιοί εχθροί αναδιοργανώνονται, κάτι που τους επιτρέπει να κερδίσουν κάποιο έδαφος, επιζητώντας επαφές και σχέσεις με εξωτερικές δυνάμεις και καλώντας τους στρατηγούς και τους βιομηχάνους του παλιού καθεστώτος να δουλέψουν χέρι-χέρι με αυτήν κι έτσι, συχνότερα και συστηματικότερα, η σιδηρά αυτή πυγμή της δικτατορίας στρέφεται ενάντια στο προλεταριάτο στο όνομα του οποίου συγκροτήθηκε και εξελίσσεται αυτή η δικτατορία!

Παρομοίως, οι δραστηριότητες της παρούσας Ρωσικής κυβέρνησης μας έχουν δείξει ότι με πραγματικούς

όρους (και δεν θα μπορούσε να ήταν διαφορετικά) η «δικτατορία του προλεταριάτου» σημαίνει αστυνόμευση και πολιτική και οικονομική δικτατορία πάνω στις πλατιές μάζες του προλεταριάτου των πόλεων και της επαρχίας από ελάχιστους αρχηγούς του πολιτικού κόμματος.

Η βία του κράτους καταλήγει πάντα με το να χρησιμοποιείται ENANTIA ΣΤΟ ANTIKEIMENO ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ, την τεράστια πλειοψηφία των προλεταρίων δηλαδή.

«Αλλά», διαμαρτύρονται, «οι ταξικές διαφορές δεν εξαφανίζονται από τον κόσμο με μια μονοκονδυλιά, η μπουρζουαζία ως τάξη δεν εξαφανίζεται μετά την απώλεια της πολιτικής εξουσίας της και ΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ΠΑΝΤΑ ΜΕΝΕΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ακόμα και μετά την νίκη του, μετά την διαδοχή από αυτό της κυρίαρχης τάξης» (6)

Το προλεταριάτο μένει πάντα προλεταριάτο; Ω! Τότε τι γίνεται με την επανάσταση; Αυτή είναι ακριβώς η ουσία του μπολσεβίκικου λάθους, ενός νέου επαναστατικού γιακωβινισμού, με το να συλλαμβάνει την επανάσταση εξωτερικά, ως μια περιορισμένη πολιτική πράξη, ως το απλό ξεγύμνωμα της μπουρζουαζίας από την κυβερνητική της εξουσία και την αντικατάστασή της με τους αρχηγούς του κομμουνιστικού κόμματος, ενώ ΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ, σαν να λέμε, δηλαδή, αποστερημένο από οτιδήποτε και έχοντας να πουλήσει την εργατική του δύναμη για έναν ημερήσιο ή μηνιαίο μισθό για να εξοικονομήσει τα προς το ζειν! Εάν συμβεί αυτό τότε θα είναι η αναμενόμενη αποτυχία της επανάστασης!

Φυσικά και οι ταξικές διαφορές δεν εξαφανίζονται με μια μονοκονδυλιά, είτε ο κονδυλοφόρος ανήκει στους θεωρητικούς είτε σε αυτούς οι οποίοι εκπονούν νόμους και διατάγματα. Μόνο η δράση, δηλαδή η άμεση (και όχι η διαμέσου κυβερνήσεων) απαλλοτρίωση από τους προλετάρους, η κατευθυνόμενη ενάντια στις προνομιούχες τάξεις, μπορεί να εξαφανίσει τις ταξικές διαφορές. Και αυτό είναι μια άμεση δυνατότητα, από την αρχή, από την στιγμή που η παλιά εξουσία έχει γκρεμιστεί και αυτή η δυνατότητα δεν πρέπει να δημιουργήσει μια νέα εξουσία. Εάν, πριν αρχίσει και εξελιχτεί η απαλλοτρίωση, το προλεταριάτο περιμένει μέχρι να σχηματιστεί και ισχυροποιηθεί μια νέα κυβέρνηση, τότε θα θέσει σε ρίσκο κάθε επιτυχία και θα παραμείνει προλεταριάτο για πάντα. Και όσο περισσότερο περιμένει πριν προχωρήσει στην απαλλοτρίωση τόσο δυσκολότερη θα είναι η προσπάθειά του αυτή. Εάν, δηλαδή, βασιστεί στην κυβέρνηση για να απαλλοτριώσει τον πλούτο της μπουρζουαζίας, θα καταλήξει προδομένο και χτυπημένο! Η νέα κυβέρνηση θα είναι ικανή να απαλλοτριώσει τον πλούτο της παλιάς κυρίαρχης τάξης, ολόκληρο ή μέρος του, αλλά μόνο για να δημιουργήσει μια νέα κυρίαρχη τάξη η οποία θα συνεχίσει να κρατά το μεγαλύτερο μέρος του προλεταριάτου σε καθυπόταξη.

Αυτό θα συμβεί εάν αυτοί που αποτελούν την κυβέρνηση και την γραφειοκρατία και η στρατιωτική και αστυνομική μειοψηφία που την στηρίζει, γίνουν οι πραγματικοί ιδιοκτήτες του πλούτου όταν η ιδιοκτησία του κάθε ένα γίνει αποκλειστικά κρατική. Κατά πρώτο λόγο, η αποτυχία της επανάστασης θα είναι καταφανέστατη. Κατά δεύτερο, παρά τις αυταπάτες που διατηρούν αρκετοί άνθρωποι, οι συνθήκες του προλεταριάτου θα είναι πάντα αυτές της καθυποταγμένης τάξης.

Ο καπιταλισμός δεν θα πάψει να υπάρχει, μετατρέπόμενος έτσι απλώς από ιδιωτικό σε «κρατικό καπιταλισμό». Σε μια τέτοια περίπτωση το κράτος θα έχει πετύχει, όχι την απαλλοτρίωση αλλά τον σφετερισμό. Τα πολλαπλά αφεντικά θα δώσουν την θέση τους στο ένα και μοναδικό αφεντικό, την κυβέρνηση, η οποία θα είναι περισσότερο εξουσιαστική επειδή θα έχει απεριόριστο πλούτο δικό της, καθώς και την ένοπλη δύναμη για να καθυποτάξει τους προλετάρους. Και το προλεταριάτο στα εργοστάσια και στους αγρούς, θα παραμείνει ακόμα μισθωτός σκλάβος, δηλαδή εκμεταλλευόμενο και κατασταλαμένο. Και αντιστρόφως, το κράτος - το οποίο δεν είναι μια αφηρημένη έννοια αλλά, μάλλον, ένας οργανισμός που δημιουργήθηκε από ανθρώπους - θα αποτελεί την οργανωμένη συγκέντρωση όλων των μελλοντικών κυρίαρχων και αφεντικών, οι οποίοι δεν θα έχουν πρόβλημα ώστε να βρουν κάποιες κυρώσεις μέσω μιας νέας νομιμότητας βασισμένης λίγο ως πολύ στις εκλογές ή στο κοινοβούλιο.

«Αλλά», επιμένουν, «η απαλλοτρίωση δεν θα γίνει με την γνωστή μέθοδο, αλλά θα οργανωθεί προς όφελος όλων και είναι ανάγκη να γνωρίζουν όλοι για τα διαθέσιμα μέσα παραγωγής, τα, τα χωράφια και πάει λέγοντας. Η απαλλοτρίωση δεν μπορεί να γίνει από άτομα ή μεμονωμένες ομάδες που θα την χρησιμοποιήσουν για τα συμφέροντά τους, γινόμενοι οι νέοι προνομιούχοι ιδιοκτήτες. Και έτσι υπάρχει

ανάγκη μιας ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ για να το αντιμετωπίσει αυτό...».

Όλα αυτά είναι θαυμάσια, εκτός από... το τσίμπημα στην ουρά! Αυτοί οι άνθρωποι είναι πραγματικά περίεργοι, επιδιώκοντας (στην θεωρία) να επιτύχουν την κατάργηση του κράτους ενώ στην πράξη δεν μπορούν να διανοηθούν την πιο στοιχειώδη κοινωνική λειτουργία χωρίς κρατικούς απόηχους!

Ακόμα και οι αναρχικοί δεν μιλούν για απαλλοτρίωση με την έννοια μιας κάποιας «αυτοβοηθητικής» επιχείρησης, αφημένης στην γνώμη του κάθε ένα και με την απουσία κάποιας τάξης (7). Ακόμα κι εάν ήταν δυνατόν να προφητεύσουμε το αναπόφευκτο του ότι οι απαλλοτριώσεις, από την στιγμή που θα επικρατεί αταξία, θα μπορούσαν να πάρουν μια ατομικιστική χροιά - ως πούμε, στις απομονωμένες περιοχές ή σε συγκεκριμένες περιοχές της επαρχίας - οι αναρχικοί κομμουνιστές δεν έχουν σκοπό να υιοθετήσουν αυτό το είδος προσέγγισης. Σε μια τέτοια περίπτωση, όλοι οι επαναστάτες θα ενδιαφέρονταν στο να αποτρέψουν το ενδεχόμενο διαμάχης με σημαντικό τμήμα του πληθυσμού το οποίο αργότερα ίσως κερδηθεί ευκολότερα με την προπαγάνδα και το ζωντανό παράδειγμα της ανωτερότητας των αναρχικών κομμουνιστικών οργανώσεων. Αυτό που έχει σημασία, πάνω απ' όλα, είναι ότι την επόμενη ημέρα μετά την επανάσταση κανείς δεν θα πρέπει να έχει την εξουσία ή την οικονομική άνεση ώστε να εκμεταλλεύεται την εργασία του άλλου.

Αλλά εμείς οι αναρχικοί είμαστε της γνώμης ότι πρέπει να αρχίσουμε τώρα να προετοιμάζουμε τις μάζες - κατά πνευματικό τρόπο μέσω της προπαγάνδας και κατά υλικό τρόπο μέσω της αναρχικής προλεταριακής οργάνωσης - για να θέσουμε σε κίνηση όλες τις λειτουργίες της πάλης και με την κοινωνική, συλλογική ζωή, κατά την διάρκεια και μετά την επανάσταση. Και μια από τις πρώτες κινήσεις αυτής της πάλης θα είναι και η απαλλοτρίωση.

Για να κατευθύνουμε την απαλλοτρίωση μακριά από τις πρωτοβουλίες ατόμων ή μεμονωμένων ομάδων δεν υπάρχει στην πραγματικότητα ανάγκη αστυνομίας. Δεν υπάρχει στην πραγματικότητα ανάγκη να πηδάμε έξω από το... τηγάνι μέσα στην φωτιά του κρατικού ελέγχου: ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.

Ήδη από τόπο σε τόπο οπουδήποτε και στενά αλληλοσυνδεδεμένο, το προλεταριάτο διαθέτει έναν αριθμό δικών του ελεύθερων θεσμών, ανεξάρτητων από το κράτος, συσπειρώσεις και ενώσεις, εργατικές λέσχες και συνεργατικές, ομοσπονδίες, συνομοσπονδίες και άλλα. Κατά την διάρκεια της επανάστασης άλλα συλλογικά σώματα, περισσότερο εναρμονισμένα με τις ανάγκες των στιγμών, θα δημιουργηθούν. Επίσης, άλλα σώματα αστικών καταβολών, αλλά ριζοσπαστικοποιημένα, ίσως τεθούν υπό λειτουργία, αλλά δεν πρέπει να ενδιαφερόμαστε γι' αυτά για τώρα, εκτός εάν πούμε ότι είναι κάτι σαν κονσόρτσιουμ, ανεξάρτητα σώματα και πάει λέγοντας. Η Ρωσία από μόνη της, κατά τις πρώτες στιγμές της επανάστασής της - οποτεδήποτε ο κόσμος έχει ελευθερία πρωτοβουλίας - μας έχει δείξει το παράδειγμα της δημιουργίας τέτοιων νέων σοσιαλιστικών και ελευθεριακών θεσμών με την μορφή των σοβιέτ και των εργοστασιακών επιτροπών της.

Οι αναρχικοί πάντα έχουν αντιμετωπίσει όλες αυτές τις μορφές ελεύθερης οργάνωσης του προλεταριάτου και της επανάστασης ως καλοδεχούμενες, σε πείσμα όλων αυτών οι οποίοι, κατά ανόητο τρόπο, περιγράφουν τους αναρχικούς σαν να αντιτίθενται στην μαζική οργάνωση και τους κατηγορούν ότι αποφεύγουν την συμμετοχή στην μαζική οργανωμένη δραστηριότητα ως «ζήτημα αρχής». Η αλήθεια είναι διαφορετική. Οι αναρχικοί δεν βλέπουν καμιά ασυμβατότητα μεταξύ της ευρύτερης συλλογικής δράσης των πλατιών μαζών και μιας περισσότερο κλειστής δράσης των δικών τους ελεύθερων ομάδων. Πέρα από αυτό, πασχίζουν, επίσης, να συνδέσουν το δεύτερο με το πρώτο έτσι που να μας δώσει μια όσο το περισσότερο κατάλληλη επαναστατική κατεύθυνση. Και εάν οι αναρχικοί συχνά συζητούν και ασκούν κριτική σ' αυτές τις προλεταριακές οργανώσεις που καθοδηγούνται από τους αντιπάλους τους, δεν αγωνίζονται ενάντια στις οργανώσεις αυτές ως τέτοιες, αλλά μόνο ενάντια στην ρεφορμιστική, νομικίστικη, εξουσιαστική και συνεργάσιμη με τους θεσμούς κατεύθυνσή τους - αλλά αυτό είναι κάτι, μιας και το έφερε η κουβέντα, με το οποίο οι εξουσιαστές κομμουνιστές ασχολούνται παντού όπου δεν είναι αυτοί οι αρχηγοί των προλεταριακών οργανώσεων.

Μερικοί εξουσιαστές κομμουνιστές συγγραφείς - υιοθετώντας το παλιό σοσιαλδημοκρατικό παραμύθι ότι οι αναρχικοί θέλουν μόνο να καταστρέψουν και όχι να ανοικοδομήσουν και ότι γι' αυτό είναι αντίπαλοι της μαζικής οργάνωσης - φτάνουν στο συμπέρασμα ότι με το να ενδιαφέρονται οι αναρχικοί για τα σοβιέτ στη

Ρωσία είναι ασυνεπείς με τις ιδέες τους και ότι απλώς αυτό είναι μια τακτική ώστε να εκμεταλλευτούν τα σοβιέτ και να τα αποδιοργανώσουν.

Εάν αυτό δεν είναι μια καθαρή δυσφήμιση, είναι πέρα από κάθε αμφιβολία απόδειξη της ανικανότητας αυτών των τρελών σκυλιών του εξουσιασμού να καταλάβουν οτιδήποτε εκτός από την παντοδυναμία του κράτους. Σύμφωνα με τους εξουσιαστές του κομμουνισμού, το σοβιετικό καθεστώς δεν αποτελείται από ελεύθερα, αυτοκυβερνώμενα σοβιέτ τα οποία διαχειρίζονται κατευθείαν την παραγωγή, τις δημόσιες υπηρεσίες και πάει λέγοντας, αλλά μόνο από την κυβέρνηση, την αυτοχαρακτηριζόμενη σοβιετική κυβέρνηση, η οποία στην πραγματικότητα έχει παραμερίσει τα σοβιέτ, έχει καταργήσει κάθε ελευθερία δράσης και κάθε αυθορμητισμό στην δημιουργία τους και τα έχει υποβιβάσει σε παθητικά, μηχανικά τσιράκια, υπάκουα στην δικτατορική κεντρική κυβέρνηση. Μια κυβέρνηση η οποία, οποτεδήποτε κάθε σοβιέτ δείχνει σημάδια ανεξαρτησίας, το διαλύει χωρίς καμιά προειδοποίηση και σχηματίζει ένα άλλο τεχνητό σώμα του χεριού της.

Όλη αυτή η επιχείρηση περιγράφεται με την φράση «δίνοντας στις προλεταριακές οργανώσεις μια βάση ευρύτερης εξουσίας» και, ως αποτέλεσμα της, οι Ρώσοι αναρχικοί τουλάχιστον - οι οποίοι σωστά και κατά λογικό τρόπο, έχουν πάντα εναντιωθεί σ' αυτόν τον πραγματικό στραγγαλισμό του αυθεντικού κινήματος των σοβιέτ που αναδύθηκε ελεύθερα από την επανάσταση (δηλαδή, υπερασπίζονται τα σοβιέτ ενάντια σε δικτάτορες όπως τα έχουν υπερασπιστεί και ενάντια στις αστικές επιθέσεις) έχουν μετατραπεί - εξαιτίας του θαύματος της μαρξιστικής διαλεκτικής - σε εχθρούς των σοβιέτ! Δοσμένων των αντιλήψεών τους αυτών, οι μαρξιστές δεν μπορούν να καταλάβουν ότι η επονομαζόμενη «σοβιετική εξουσία» τους είναι η εξάλειψη του προλεταριάτου, των λαϊκών συμβουλίων και ότι - αυτή είναι η περίπτωση - οι αντίπαλοι της επονομαζόμενης «σοβιετικής εξουσίας» μπορούν να είναι - υπό τον όρο, φυσικά, ότι αυτή η αντιπολίτευση έρχεται από τους κόλπους της επανάστασης, από το προλεταριακό στρατόπεδο - οι καλύτεροι φίλοι των προλεταριακών σοβιέτ.

Έτσι οι αναρχικοί δεν έχουν στην πραγματικότητα καμιά προκατάληψη και δεν τρέφουν καμιά επιθετικότητα στις «μεθοδικές, οργανωμένες μορφές της μαζικής δράσης» - κάτι το οποίο, συνήθως, τους αποδίδεται μέσω κλισιαρισμένων επιχειρημάτων, ως σχεταριστική προσέγγιση - αλλά, μάλλον, εναντιώνονται μόνο στην συγκεκριμένη εξουσιαστική και δεσποτική προσέγγιση από την πλευρά των κρατικών κομμουνιστών, μέσω της ελευθεριακής προσέγγισης, η οποία είναι περισσότερο ικανή ώστε να κινητοποιήσει τις ευρύτερες μάζες, δίνοντάς τους την πρωτοβουλία στην δράση και στην πάλη εκείνη η οποία είναι συντονισμένη, δείχνοντάς τους την απαλλοτρίωση ως το πρωταρχικό και άμεσο αντικείμενό τους.

Ίσως, η ελευθεριακής υφής αυτή κατεύθυνση, κατά παρόμοιο τρόπο, να μην οδηγήσει στην κατάργηση του κράτους - όχι επειδή αυτό είναι αδύνατο αλλά επειδή δεν υπάρχει ικανός αριθμός ανθρώπων που να το επιθυμεί, ή επειδή αυτοί που αισθάνονται την ανάγκη να είναι το κοπάδι του βοσκού και της γκλίτσας να είναι ακόμα ένα αριθμητικά υπολογίσιμο μέρος της ανθρωπότητας - αλλά σε μια τέτοια περίπτωση θα πρόσφερε στην επανάσταση μια σπουδαία υπηρεσία κατακτώντας όσο το δυνατόν περισσότερες ελευθερίες γίνεται, συνεισφέροντας στο γεγονός ότι μια ενδεχόμενη κυβέρνηση είναι αδύνατη, αποκεντρωμένη, όσο γίνεται μη δεσποτική κάτω από τις τις περιστάσεις, σαν να λέμε, δηλαδή, χρησιμοποιώντας την επανάσταση για τα συμφέροντα του προλεταριάτου και για όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ευημερία και ελευθερία.

Κάποιος οδηγείται στην κατάργηση του καπιταλισμού, με την απαλλοτρίωση των καπιταλιστών για το όφελος όλων, χωρίς να δημιουργεί ένα ακόμα χειρότερο καπιταλισμό, τον κρατικό καπιταλισμό.

Κάθε πρόοδος προς την κατάργηση του κράτους επιτυγχάνεται με την πάλη, όσο μακρόχρονη κι αν είναι αυτή, της όσο το δυνατόν μεγαλύτερης υπονόμευσής του, αποστερώντας το όσο το δυνατόν περισσότερο από την εξουσία και το κύρος του, αδυνατώντας το και αποσπώντας από αυτό όσες κοινωνικές λειτουργίες είναι δυνατόν να αποσπαστούν καθώς οι εργαζόμενοι έχουν εφοδιαστεί για να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους με την δική τους επαναστατική ή ταξική τους οργάνωση και όχι, όπως οι εξουσιαστές κομμουνιστές ισχυρίζονται, με το να οικοδομήσουν στα συντρίμια του αστικού κράτους ένα άλλο, ακόμα δυνατότερο, κράτος, με περισσότερους θεσμούς και πρόσθετη εξουσία.

Λέγοντας αυτό, είναι οι εξουσιαστές κομμουνιστές αυτοί οι οποίοι, χωρίς αμφιβολία, θέτουν εμπόδια στην

οργάνωση και την μαζική δραστηριότητα και παίρνουν έναν διαμετρικά αντίθετο δρόμο από αυτόν που οδηγεί στον κομμουνισμό και στην κατάργηση του κράτους. Είναι αυτοί οι οποίοι είναι οι γελοίοι, όσο γελοίοι είναι ο καθένας ο οποίος, θέλοντας να πάει ανατολικά παίρνει την κατεύθυνση της δύσης του ήλιου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Αναρχία και Κομμουνισμός

Υπάρχει μια κακή συνήθεια στην οποία πρέπει να αντιδράσουμε. Είναι η συνήθεια που έχουν οι εξουσιαστές κομμουνιστές, εδώ και κάποιο καιρό τώρα, να τοποθετούν τον κομμουνισμό ενάντια στην αναρχία, σαν οι δύο αυτές αντιλήψεις να είναι απαραίτητως αντιθετικές μεταξύ τους. Η συνήθεια να χρησιμοποιούν αυτές τις δύο λέξεις ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ και ΑΝΑΡΧΙΑ σαν να αποκλείει η μια την άλλη και να έχουν αντίθετο νόημα η μια από την άλλη.

Στην Ιταλία - όπου για περίπου σαράντα χρόνια οι λέξεις αυτές χρησιμοποιούνται μαζί για να συνθέσουν έναν μοναδικό όρο στον οποίο η μια λέξη συμπληρώνει την άλλη, για να μορφοποιηθεί η ακριβέστερη περιγραφή του αναρχικού προγράμματος - αυτή η προσπάθεια να περιφρονηθεί μια τέτοια σπουδαία ιστορική παράδοση και, περισσότερο, να αντιστρέψει τη σημασία των λέξεων αυτών, είναι παράλογη και μπορεί μόνο να προκαλέσει μπέρδεμα στον χώρο των ιδεών και ατελείωτων παρανοήσεων στον χώρο της προπαγάνδας.

Δεν θα προξενήσουμε κανένα κακό, αν θυμηθούμε ότι ήταν, κατά περίεργο τρόπο, στο συνέδριο των Ιταλικών Τμημάτων της Α' Διεθνούς, το οποίο συνερχόταν παράνομα κοντά στην Φλωρεντία το 1876, που, με πρόταση του Ερρίκο Μαλατέστα, επιβεβαιώθηκε ότι ο κομμουνισμός ήταν η οικονομική διευθέτηση πάνω στην οποία θα μπορούσε να βασιστεί μια κοινωνία χωρίς κυβέρνηση και ότι η αναρχία (δηλαδή, η απουσία κάθε κυβέρνησης), όντας η ελεύθερη και εθελοντική οργάνωση των κοινωνικών σχέσεων, ήταν ο καλύτερος τρόπος να εφαρμοστεί ο κομμουνισμός. Το ένα είναι, κατά τον αποτελεσματικότερο τρόπο, η εγγύηση του άλλου και αντιστρόφως. Από εδώ και η συγκεκριμένη διατύπωση του ΑΝΑΡΧΙΚΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ ως ιδανικού και ως κινήματος για αγώνα.

Έχουμε δείξει αλλού (8) πώς το 1877 η εφημερίδα «Arbeiter Zeitung» της Βέρνης δημοσίευσε τις αρχές ενός «γερμανόφωνου Αναρχικού Κομμουνιστικού Κόμματος» και πώς το 1880 το Συνέδριο του Διεθνούς Ομοσπονδίας του Ιούρα, στο Σω Ντε Φω, έδωσε την έγκρισή του σε ένα μνημόνιο του Κάρλο Καφιέρο πάνω στην «Αναρχία και τον Κομμουνισμό», με την ίδια λογική όπως πριν. Στην Ιταλία την περίοδο αυτή οι αναρχικοί ήσαν περισσότερο κοινώς γνωστοί ως σοσιαλιστές, αλλά όταν ήθελαν να είναι πιο συγκεκριμένοι ονόμαζαν τους εαυτούς τους, όπως κάνουν από τότε, και μέχρι σήμερα, ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ.

Αργότερα, ο Πιέτρο Γκόρι υποστήριξε ότι ο σοσιαλισμός (ο κομμουνισμός) πρέπει να συνθέτει την οικονομική βάση μιας κοινωνίας που έχει μετασηματιστεί μέσω μιας επανάστασης όπως εμείς την οραματιζόμαστε, ενώ η αναρχία θα μπορούσε να είναι το πολιτικό της αποκορύφωμα.

Όσο για τις συγκεκριμενοποιήσεις του αναρχικού προγράμματος, οι ιδέες αυτές έλκουν, όπως λέει ο λόγος, τα επίκτητα δικαιώματα και την καταγωγή τους από την πολιτική γλώσσα που υιοθετήθηκε από τότε που η Α' Διεθνής βρισκόταν σε τροχιά θανάτου στην Ιταλία (1880-82). Ως ορισμός ή διατύπωση του αναρχισμού, ο όρος ΑΝΑΡΧΙΚΟΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ συγχωνεύτηκε στην πολιτική ορολογία ακόμα και από άλλους σοσιαλιστές συγγραφείς, οι οποίοι στο δικό τους πρόγραμμα για την οργάνωση της κοινωνίας από οικονομική άποψη, δεν μίλησαν για κομμουνισμό αλλά, μάλλον, για κολλεκτιβισμό και ουσιαστικά χαρακτηρίστηκαν ΚΟΛΛΕΚΤΙΒΙΣΤΕΣ.

Αυτή ήταν η θέση τους έως το 1918, μέχρι, δηλαδή, που οι Ρώσοι μπολσεβίκοι, για να διαχωριστούν από τους πατριώτες ή τους ρεφορμιστές σοσιαλδημοκράτες, άλλαξαν το όνομά τους σε «κομμουνιστές», κάτι που ταίριαζε και στην ιστορική παράδοση του περίφημου «Μανιφέστου» του 1847 των Μαρξ και Ένγκελς και το οποίο το 1880 χρησιμοποιούνταν από τους Γερμανούς σοσιαλιστές με μια ξεκάθαρα εξουσιαστική, σοσιαλδημοκρατική λογική. Σιγά-σιγά, σχεδόν όλοι οι σοσιαλιστές, δηλώνοντας υποταγή στην Γ' Διεθνή της Μόσχας, κατέληξαν να ονομάζονται ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ, περιφρονώντας την διαστρέβλωση της έννοιας της λέξης, την διαφορετική χρήση της λέξης, για πάνω από σαράντα χρόνια, στην λαϊκή και προλεταριακή γλώσσα και τις αλλαγές στην στάση των κομμάτων μετά το 1880, δημιουργώντας έτσι έναν πραγματικό

αναχρονισμό.

Αλλά αυτοί είναι οι εξουσιαστές κομμουνιστές και όχι εμείς. Δεν θα είχαμε καμία ανάγκη να κάνουμε διάλογο για το γεγονός ότι έχουν ενοχληθεί που έχουν αλλάξει το όνομά τους, αυτό που χρησιμοποιούσαν οι ίδιοι, ώστε να εκθέσουν ξεκάθαρα τι άλλαξε με την αλλαγή αυτή του ονόματός τους και ποια είναι η αντανάκλαση αυτής της αλλαγής. Βέβαια, οι σοσιαλιστές, οι οποίοι τώρα έγιναν κομμουνιστές, έχουν τροποποιήσει την πλατφόρμα τους σε σύγκριση με αυτή που υιοθέτησαν για την Ιταλία στο Συνέδριο του Κόμματος Εργατών, στην Τζένοα το 1892 και διαμέσου της Σοσιαλιστικής Διεθνούς, στο Συνέδριό της στο Λονδίνο το 1896. Αλλά η αλλαγή στο πρόγραμμα περιστρέφει εξ ολοκλήρου και κατά αποκλειστικό τρόπο τις μεθόδους αγώνα (αποδοχή της βίας, απόρριψη του κοινοβουλευτισμού, δικτατορία αντί δημοκρατία και πάει λέγοντας) και δεν αναφέρεται στην ιδέα της κοινωνικής ανοικοδόμησης, το μόνο πράγμα στο οποίο οι όροι κομμουνισμός και κολλεκτιβισμός μπορούν να αναφερθούν.

Όταν στο πρόγραμμά τους μιλούν για κοινωνική ανοικοδόμηση, για την οικονομική τάξη της μελλοντικής κοινωνίας, βλέπουμε ότι οι σοσιαλιστές-κομμουνιστές δεν έχουν αλλάξει καν. Και δεν ενοχλούνται καν από αυτό. Στην πραγματικότητα, ο όρος κομμουνισμός καλύπτει το παλιό τους εξουσιαστικό, κολλεκτιβιστικό πρόγραμμα, το οποίο παραμένει - έχοντας ως φόντο, ένα πολύ μακρινό φόντο, ένα όραμα εξαφάνισης του κράτους που επιτυγχάνεται πριν αποσπαστεί η προσοχή των μαζών από την νέα κυριαρχία, αυτή που οι κομμουνιστές δικτάτορες θα εφαρμόσουν στο όχι μακρινό μέλλον.

Όλο αυτό αποτελεί μια πηγή πλάνης και μπερδέματος ανάμεσα τους εργάτες, που τους λένε ένα πράγμα με λέξεις τέτοιες με τις οποίες τους κάνουν να πιστεύουν ακριβώς το αντίθετο.

Από την αρχαιότητα, ο όρος ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ δεν σήμαινε μια μέθοδο αγώνα και πολύ λιγότερο μια συγκεκριμένη μέθοδο συλλογισμού, αλλά ένα κοινωνικό σύστημα βασισμένο στην ολοκληρωτικά ριζοσπαστική αναδιοργάνωση της κοινωνίας, στη βάση της κοινής ιδιοκτησίας του πλούτου, της κοινής απόλαυσης των καρπών της κοινής εργασίας από τα μέλη της ανθρώπινης κοινωνίας, χωρίς κανείς να μπορεί να οικειοποιείται κάποιο κοινωνικό κεφάλαιο για τον εαυτό του για τα αποκλειστικά του οφέλη και να αποκλείσει ή να βλάψει τους άλλους. Είναι ένα ιδανικό οικονομικής αναδιοργάνωσης της κοινωνίας, κοινό σε μια σειρά σχολών του σοσιαλισμού (της αναρχίας συμπεριλαμβανομένης). Οι μαρξιστές με κανέναν τρόπο δεν διατύπωσαν πρώτοι αυτό το ιδανικό.

Ο Μαρξ και ο Ένγκελς έγραψαν ένα πρόγραμμα για το Γερμανικό Κομμουνιστικό Κόμμα το 1847, είναι αλήθεια, καθορίζοντας τις θεωρητικές και πρακτικές του κατευθύνσεις, αλλά το Κομμουνιστικό Κόμμα ήδη υπήρχε πριν από αυτό. Δανείστηκαν τις απόψεις τους για τον κομμουνισμό από άλλους και με κανέναν τρόπο δεν ήσαν οι δημιουργοί του.

Σ' αυτό το θαυμάσιο θερμοκήπιο ιδεών, την Α' Διεθνή, η αντίληψη του κομμουνισμού ήταν διαρκώς αποσαφηνισμένη. Προσέλαβε δε την ειδική της σπουδαιότητα στην διαμάχη με τον κολλεκτιβισμό και γύρω στα 1880, μετά από κοινή συμφωνία, ενσωματώθηκε στην πολιτική και κοινωνική ορολογία των αναρχικών και των σοσιαλιστών επίσης, από τον Καρλ Μαρξ έως τον Κάρλο Καφιέρο και από τον Benoit Malon έως τον Νότσι Βιάνι. Από τη στιγμή αυτή και έπειτα, η λέξη κομμουνισμός πάντα σήμαινε ένα σύστημα παραγωγής και διανομής των αγαθών σε μια σοσιαλιστική κοινωνία, οι πρακτικές κατευθύνσεις της οποίας καθορίζονταν από την αρχή ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΘΕΝΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΤΟΝ ΚΑΘΕΝΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ (9). Ο κομμουνισμός των αναρχικών, οικοδομημένος πάνω στο πολιτικό τεραίν της άρνησης του κράτους, ήταν και είναι κατανοητό να αποκτά αυτή την σημασία του, δηλώνοντας ένα πρακτικό σύστημα σοσιαλιστικής ζωής μετά την επανάσταση, διατηρώντας και την καταγωγή της λέξης και την ιστορική της παράδοση.

Σε αντίθεση, αυτό που καταλαβαίνουν οι νέο-κομμουνιστές με τον «κομμουνισμό» είναι απλώς λιγότερο ή περισσότερο ένας αριθμός μεθόδων αγώνα και τα θεωρητικά κριτήρια με τα οποία παραμένουν απαθείς στη συζήτηση και στην προπαγάνδα. Μερικοί μιλούν για βία ή κρατική τρομοκρατία που πρέπει να επιβληθεί από το σοσιαλιστικό καθεστώς, άλλοι χρησιμοποιούν την λέξη «κομμουνισμός» για να προσδιορίσουν το σύμπλεγμα θεωριών που είναι γνωστό ως μαρξισμός (ταξική πάλη, ιστορικός υλισμός, κατάληψη της εξουσίας, δικτατορία του προλεταριάτου κ.λπ) και ακόμα άλλοι βλέπουν τον κομμουνισμό εντελώς τυχαία και απλώς ως μια μέθοδο φιλοσοφικής συζήτησης, ως μια διαλεκτική προσέγγιση. Έτσι, μερικοί - ανακατεύοντας λέξεις που δεν έχουν καμία λογική σύνδεση ανάμεσά τους - τον αποκαλούν κριτικό

κομμουνισμό ενώ άλλοι το αποκαλούν επιστημονικό κομμουνισμό.

Όπως βλέπουμε, όλοι κάνουν λάθος. Οι ιδέες και οι τακτικές, για τις οποίες μιλήσαμε πριν, μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους κομμουνιστές και να γίνουν περισσότερο ή λιγότερο συμβατές με τον κομμουνισμό, αλλά δεν είναι κομμουνισμός από μόνες τους, ούτε είναι αρκετές για να τον απομακρύνουν, ενώ, αντιθέτως, μπορούν να γίνουν συμβατές με άλλα, πολύ διαφορετικά συστήματα, ακόμα και αυτά που αντιτίθενται στον κομμουνισμό. Εάν θέλουμε να διασκεδάσουμε με παιχνίδια με τις λέξεις, θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχουν αρκετές τέτοιες στο λεξιλόγιο των εξουσιαστών κομμουνιστών, αλλά αυτό που απουσιάζει περισσότερο σε αυτούς δεν είναι τίποτα άλλο από τον ίδιο τον κομμουνισμό.

Ας το κατανοήσουμε ξεκάθαρα, ότι με κανέναν τρόπο δεν αρνούμαστε το δικαίωμα στους εξουσιαστές κομμουνιστές να υιοθετούν όποιο τίτλο πιστεύουν ότι τους ταιριάζει, οτιδήποτε τους αρέσει ή να υιοθετούν ένα όνομα που ήταν αποκλειστικό δικό μας για περίπου μισόν αιώνα και από το οποίο δεν έχουμε καμία πρόθεση να παραιτηθούμε. Θα ήταν γελοίο να αμφισβητήσουμε αυτό μας το δικαίωμα. Αλλά όποτε οι νέο-κομμουνιστές έρθουν να συζητήσουν για την αναρχία και να οργανώσουν δημόσιες συζητήσεις με τους αναρχικούς τότε υπάρχει μια ηθική υποχρέωση από την πλευρά τους, όχι να προσποιηθούν ότι δεν ξέρουν τίποτα για το παρελθόν, αλλά μια βασική υποχρέωση να μην σφετεριστούν το όνομα αυτό σε τέτοιο βαθμό σαν να το μονοπωλούν, σε τέτοιο βαθμό σαν να μην υπάρχει καμία συμβατότητα ανάμεσα στον όρο κομμουνισμό και στον όρο αναρχία, που είναι τεχνητό και λανθασμένο.

Όποτε λένε αυτά τα πράγματα μας αποκαλύπτονται σαν να στερούνται πολιτικής τιμιότητας.

Ο καθένας γνωρίζει πώς το ιδανικό μας, εκφρασμένο με την λέξη αναρχία, παρμένο από μια προγραμματική λογική του σοσιαλισμού, οργανωμένο με ένα ελευθεριακό τρόπο, πάντα ήταν γνωστό ως αναρχικός κομμουνισμός. Σχεδόν ολόκληρη η αναρχική φιλολογία, από το τέλος της Α' Διεθνούς, ανήκε στην κομμουνιστική σχολή του σοσιαλισμού. Και μέχρι το ξέσπασμα της Ρωσικής Επανάστασης του 1917 οι δύο μεγαλύτερες σχολές στις οποίες χωριζόταν ο σοσιαλισμός, ήταν, από την μια πλευρά, ο νόμιμος, κρατικός σοσιαλισμός και, από την άλλη πλευρά, ο αναρχικός, επαναστατικός κομμουνισμός.

Όσες πολεμικές (διαμάχες), ανάμεσα στα 1880 και στα 1918, δεν είχαμε με τους μαρξιστές σοσιαλιστές, τις έχουμε με τους σημερινούς νέο-κομμουνιστές, υποστηρίζοντας το κομμουνιστικό ιδανικό ενάντια στον γερμανοθρεμμένο τους κολλεκτιβισμό!

Και έτσι, η ιδεαλιστική τους άποψη για την επερχόμενη αναδιοργάνωση έχει παραμείνει η ίδια και οι εξουσιαστικοί της τόνοι έχουν γίνει ακόμα περισσότερο σαφείς. Η μόνη διαφορά ανάμεσα στον κολλεκτιβισμό - στον οποίο ασκήσαμε κριτική στο παρελθόν - και στον σημερινό δικτατορικό κομμουνισμό, είναι σε ζητήματα τακτικής ενώ υπάρχει και μια δόση θεωρητικής διαφοροποίησης και δεν εξετάζεται το ζήτημα των άμεσων στόχων. Αλήθεια, αυτό συνδέεται με τον κρατικό κομμουνισμό των πριν το 1880 Γερμανών σοσιαλιστών του Volksstaat ή του λαϊκού Κράτους - εναντίον του οποίου ο Μπακούνιν κατηύθυνε όλη του την αυστηρή κριτική και με τον κυβερνητικό σοσιαλισμό του Λουί Μπλανκ που τόσο θαυμάσια κατεδαφίστηκε από τον Προυντόν. Αλλά η σύνδεση με την επαναστατική κρατιστική προσέγγιση ανάγεται μόνο στο δευτερεύον επίπεδο πολιτικής και όχι στο επίπεδο εκείνο της συγκεκριμένης της οικονομικής άποψης - δηλαδή την οργάνωση της παραγωγής και την διανομή των αγαθών - για την οποία ο Μαρξ και ο Μπλανκ είχαν μια εκτενέστερη και γενικότερη άποψη απ' ό,τι οι σημερινοί τους κληρονόμοι.

Αντιθέτως, η διχοτομία δεν είναι μεταξύ αναρχίας και ενός περισσότερο ή λιγότερο «επιστημονικού» κομμουνισμού, αλλά μάλλον ανάμεσα ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ Ή ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ - ορμώμενου απερίσκεπτα προς μια δεσποτική δικτατορία - και του ΑΝΑΡΧΙΚΟΥ Ή ANTI-ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ - με την ελευθεριακή του άποψη περί επανάστασης.

Εάν κάποιος πρέπει να μιλήσει για τις αντιθέσεις στην ορολογία, δεν πρέπει να το κάνει ανάμεσα στον όρο κομμουνισμός και στον όρο αναρχία, οι οποίοι όροι είναι τόσο συμβατοί που ο ένας δεν είναι δυνατός με την απουσία του άλλου. Εκεί όπου υπάρχει κράτος ή κυβέρνηση δεν είναι δυνατός ο κομμουνισμός. Τουλάχιστον, είναι τόσο δύσκολο να συμφιλιώσεις αυτά τα δύο και τόσο απαιτητικό να θυσιάσεις κάθε ανθρώπινη ελευθερία και αξιοπρέπεια, που κάποιος μπορεί να υποθέσει ότι είναι αδύνατον σήμερα που το πνεύμα της εξέγερσης, της αυτονομίας και της πρωτοβουλίας είναι τόσο διαδεδομένο ανάμεσα στις μάζες,

να πεινάμε όχι μόνο για ψωμί, αλλά και για ελευθερία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η Ρωσική Επανάσταση και οι αναρχικοί

Όταν έχουν εξαντλήσει τα επιχειρήματά τους ενάντια στον ακλόνητη συλλογισμό μας, οι χτυπημένοι από τα πάρθια βέλη εξουσιαστές κομμουνιστές μας κατηγορούν ως «εχθρούς της Ρωσικής Επανάστασης».

Από την θέση μας για την πάλη ενάντια στην δικτατορική αντίληψη περί επανάστασης - μια θέση που την μοιραζόμαστε με τους Ρώσους συντρόφους μας - έως την υποστήριξη των επιχειρημάτων μας, μνημονεύουμε τα ολέθρια αποτελέσματα της δικτατορικής κατεύθυνσης της επαναστατημένης Ρωσίας και κρατάμε άσβηστο το φως των σοβαρών λαθών της εκεί κυβέρνησης και με αυτή την λογική και μόνο μας κατηγορούν ότι αγωνιζόμαστε ενάντια στην Ρωσική Επανάσταση.

Αυτό είναι κάτι παραπάνω από αδικαιολόγητες κατηγορίες. Είναι ένα ψέμα και μια συκοφαντία. Εάν η υπόθεση της Ρωσικής Επανάστασης είναι η υπόθεση της ελευθερίας και της δικαιοσύνης με μια ΠΡΑΚΤΙΚΗ και όχι με κάποια αφηρημένη έννοια, εάν είναι, δηλαδή, η υπόθεση του προλεταριάτου και της χειραφέτησής του από κάθε πολιτική και οικονομική δουλεία, από κάθε κρατική ή ιδιωτική εκμετάλλευση και καταπίεση, εάν η Ρωσική Επανάσταση είναι η υπόθεση της κοινωνικής ισότητας, τότε δικαιολογημένα μπορούμε να επιμείνουμε ότι οι μόνοι τίμιοι σήμερα στην Ρωσική Επανάσταση, την επανάσταση που έγινε από την εργατική τάξη της Ρωσίας, είναι οι αναρχικοί.

Εκτιμούμε ότι, για ένα σημαντικό διάστημα της επανάστασης, ο καθένας - και ειδικά οι επαναστάτες - αυτό που έχει δικαίωμα να ελπίζει είναι αγκάθια και ελάχιστα τριαντάφυλλα. Ας μην τρέφουμε αυταπάτες γι' αυτό. Αλλά η επανάσταση σταματά να είναι επανάσταση όταν δεν είναι και δεν σημαίνει καμιά βελτίωση, έστω και μικρή, για τις μάζες και αποτυγχάνει να εξασφαλίσει στους προλετάριους μια καλύτερη ζωή ή τουλάχιστον, εάν δεν μπορούν να το δουν ξεκάθαρα αυτό, από τη στιγμή που συγκεκριμένες προσωρινές δυσκολίες μπορούν να υπερνικηθούν, θα έρθει η ευημερία. Σταματά να είναι επανάσταση, εάν, με πρακτικούς όρους μιλώντας, περιορίζουν με οποιοδήποτε τρόπο την ελευθερία των άλλων - για όλους αυτούς που καταπιέζονταν από το παλιό καθεστώς.

Αυτές είναι οι απόψεις και τα αισθήματα που μας καθοδηγούν στην προπαγάνδα και την πολεμική μας. Με κανέναν τρόπο η προπαγάνδα και η πολεμική μας δεν εξαρτώνται από σεχταριστικό πνεύμα, πολύ λιγότερο από ένα πνεύμα ανταγωνισμού ή προσωπικών ενδιαφερόντων και δεν ασκούμε αυτήν την προπαγάνδα ως μια άσκηση κριτικής και δογματισμού. Αλλά είμαστε αντιλαμβανόμαστε περισσότερο την εκπλήρωση μιας διπλής υποχρέωσης άμεσης πολιτικής σπουδαιότητας.

Από την μια πλευρά, η μελέτη της Ρωσικής Επανάστασης, το να ρίξουμε φωτός στα λάθη που έγιναν από αυτούς που βρίσκονται στην κυβέρνηση και η κριτική για το μπολσεβίκικο σύστημα που κέρδισε, αποτελεί, όσον μας αφορά, μια υποχρέωση η οποία επιβάλλεται από την πολιτική αλληλεγγύη στους Ρώσους συντρόφους μας, οι οποίοι, επειδή συμμερίζονται τις σκέψεις μας και συμφωνούν με τις απόψεις μας - οι οποίες, πιστεύουμε, είναι οι σκέψεις και οι απόψεις οι περισσότερο συμβατές με τα ενδιαφέροντα της επανάστασης του προλεταριάτου - στερούνται κάθε ελευθερίας, συκοφαντημένοι, φυλακισμένοι, εξορισμένοι και, μερικοί από αυτούς, δολοφονημένοι από αυτήν την κυβέρνηση. Από την άλλη πλευρά, έχουμε την υποχρέωση να καταδείξουμε το μπολσεβίκικο λάθος, έτσι που εάν μια παρόμοια κρίση συμβεί στις δυτικές χώρες, το προλεταριάτο να μπορεί να φροντίσει ώστε να μην βαδίζει σε έναν δρόμο, να μην πάρει μια κατεύθυνση, η οποία ξέρουμε τώρα από πρώτο χέρι ότι θα σημαίνει την αποτυχία της επανάστασης.

Εάν αυτό είναι ό,τι νομίζουμε, εάν είμαστε βαθιά πεπεισμένοι ότι αυτή είναι η περίπτωση - και οι αντίπαλοί μας δεν έχουν καμιά αμφιβολία γι' αυτό και δεν υπάρχουν άλλα ενδιαφέροντα ή ισχυρά αισθήματα που θα μπορούσαν να αλλάξουν τις απόψεις μας για να μην αναλάβουμε μια τέτοια δραστηριότητα - τότε είναι υποχρέωσή μας, ως αναρχικοί και επαναστάτες, να σπάσουμε την σιωπή μας. Αλλά μήπως όλα αυτά σημαίνουν ότι είμαστε ενάντια στην Ρωσική Επανάσταση;

Η Ρωσική Επανάσταση είναι το πιο συνταρακτικό γεγονός του καιρού μας. Προερχόμενη και εξελισσόμενη ευκολότερα από ένα τεράστιο γεγονός, τον παγκόσμιο πόλεμο, η επανάσταση αυτή έχει ξεπεράσει τον πόλεμο σε σημασία και σπουδαιότητα. Έχει καταφέρει, είτε καταφέρνει τώρα είτε στο μέλλον - ενάντια σε κάθε εμπόδιο, όπως ευχόμαστε ακόμα - να σπάσει τα δεσμά της μισθωτής σκλαβιάς που δένουν χειροπόδαρα την εργατική τάξη και πρέπει να επεκτείνει την πρόοδο που προήλθε από παλιότερες επαναστάσεις και να συμπεριλάβει στους στόχους της την οικονομική και κοινωνική ισότητα, την ελευθερία για όλους και στην θεωρία και στην πράξη, δηλαδή με την υλική πιθανότητα της επιτυχίας, τότε η Ρωσική Επανάσταση θα ξεπεράσει την ιστορική σπουδαιότητα και αυτής ακόμα της Γαλλικής Επανάστασης του 1789-93.

Εάν ο παγκόσμιος πόλεμος απέτυχε να εξαλείψει όλες τις ελπίδες εξέγερσης από πλευράς των καταπιεσμένων ανθρώπων του κόσμου, εάν, παρ' όλα αυτά, οι άνθρωποι δεν γυρίζουν αιώνες πίσω στην ζωώδη ύπαρξη των προγόνων τους, αλλά προόδευαν, αυτό το οφείλουμε, πέρα από κάθε αμφιβολία, στην Ρωσική Επανάσταση. Είναι η Ρωσική Επανάσταση αυτή που έχει ανυψώσει τις ηθικές και ιδεαλιστικές αξίες της ανθρωπότητας και η οποία μας έχει αναδείξει τις φιλοδοξίες μας και το πνεύμα συλλογικότητας όλων των ανθρώπων προς μια υψηλότερη ανθρωπότητα.

Σ' αυτή την λυπημένη αυγή του 1917, ενώ ολόκληρος ο κόσμος φαινόταν ότι βούλιαζε στον τρόμο, στον θάνατο, στο ψεύδος, στην εχθρότητα και στο πιο μαύρο σκοτάδι, η Ρωσική Επανάσταση ξαφνικά πλημμύρισε όλους εμάς που υποφέραμε από αυτήν την ατελείωτη τραγωδία με ένα φως αλήθειας και αδελφότητας και την ζεστασιά της ζωής και η αγάπη άρχισε να φτερουγίζει ξανά στις καψαλισμένες καρδιές των εργατών διεθνώς. Όσο διατηρείται αυτή η μνήμη, όλοι οι άνθρωποι της γης θα χρωστούν στον Ρωσικό λαό αυτή την προσπάθεια, με την οποία, όχι μόνο στην Ρωσία και στην Ευρώπη, αλλά και στις πιο απομακρυσμένες γωνιές του κόσμου όπου κατοικούν άνθρωποι, ανυψώθηκαν οι ελπίδες των καταπιεσμένων.

Εμείς δεν αποκρύπτουμε απολύτως το κόστος του κατορθώματος αυτού του Ρωσικού λαού όσον αφορά την κούραση, τον ηρωισμό, την θυσία και το μαρτύριο.

Εμείς οι αναρχικοί δεν ακολουθούμε την πρόοδο της επανάστασης με διανοητικές επιφυλάξεις ή με σεχταριστικό πνεύμα. Ποτέ δεν μιλάμε με αυτό τον τρόπο, δημόσια ή μη και μέχρι τώρα. Και καθώς η επανάσταση προχωρά δεν μας ενδιαφέρει ποιο κόμμα θα κερδίσει την μεγαλύτερη φήμη. Και κανείς, ή πρακτικά κανείς, δεν μιλά για τους Ρώσους αναρχικούς. Γνωρίζαμε - και αργότερα τα νέα απέδειξαν ότι είχαμε δίκιο - ότι πρέπει να είμαστε στην πρώτη γραμμή της μάχης, άγνωστοι μεν, αλλά όχι λιγότερο σπουδαίοι παράγοντες της επανάστασης. Και για μας αυτό ήταν αρκετό.

Δεν έχουμε οπαδούς ούτε έχουμε καμιά ανάγκη να εκμεταλλευτούμε και να εξασφαλίσουμε προνόμια για το μέλλον και, γι' αυτό το λόγο, η σιωπή μας όσον αφορά το έργο των συντρόφων μας δεν αποθάρρυνε την χαρά μας. Και, ανάμεσα στους μήνες Μάρτιο και Νοέμβριο, πριν οι μπολσεβίκοι καταλάβουν την εξουσία (και ακόμα μερικούς μήνες μετά από αυτό, μέχρι που η πικρή εμπειρία επιβεβαίωσε τα λεγόμενά μας και μας έδωσε μια ιδέα από πριν) οι μπολσεβίκοι φάνηκε να είναι οι ενεργητικότεροι εχθροί των παλιών καταπιεστών, της πολιτικής του πολέμου, ότι δεν είχαν δοσοληψίες με την μπουρζουαζία και ότι πάλευαν ενάντια στο δημοκρατικό ριζοσπαστισμό που έχει τις ρίζες του στον καπιταλισμό και, μαζί με αυτό, ενάντια στους σοσιαλ-πατριώτες, στους ρεφορμιστές, στους δεξιούς σοσιαλ-επαναστάτες και στους μενσεβίκους και, αργότερα, όταν μετά από μια μικρή διστακτικότητα συνεργάστηκαν να διασκορπίσουν στους ανέμους την διφορούμενη Συντακτική Συνέλευση, οι αναρχικοί, χωρίς καμιά παράλογη αντιζηλία, τους συμπαραστάθηκαν.

Στάθηκαν στην πλευρά τους ιδεαλιστικά, πνευματικά, έξω από την Ρωσία και, περισσότερο πρακτικά, στην σφαίρα της προπαγάνδας και της πολιτικής δραστηριότητας ενάντια στις συκοφαντίες και τις διαβολές της μπουρζουαζίας. Και, ακόμα περισσότερο πρακτικά, στάθηκαν εκεί ακόμα (αν και είχαν αρχίσει να αντιτίθενται σε πολεμικό επίπεδο), ενάντια στις αστικές κυβερνήσεις όταν, τόσο όσο ήταν δυνατόν, έγινε μια προσπάθεια να αναληφθεί άμεση δράση για να καταπολεμηθεί το καθόλου φημισμένο μπουκοτάζ σε βάρος της Ρωσίας και να σταματήσει η προμήθεια με πολεμικό υλικό στους εχθρούς της. Κάθε ώρα που τα ενδιαφέροντα της επανάστασης και του Ρωσικού λαού βρίσκονταν στην κορυφή, οι αναρχικοί έκαναν το

καθήκον τους, ακόμα και αν ήξεραν ότι με πλάγιο τρόπο βοηθούσαν τους αντιπάλους τους.

Το ίδιο συνέβη, σε μεγαλύτερη κλίμακα και μια σπουδαιότερη κατανάλωση ενέργειας και περισσότερες θυσίες σε μια σκληρή ένοπλη πάλη, μέσα στην Ρωσία, όπου οι σύντροφοί μας πάλευαν για την επανάσταση και ενάντια στον τσαρισμό πριν από το 1917, με πεισματώδη αντίσταση στον πόλεμο και μετά με τα όπλα στα χέρια τον Μάρτιο, ενάντια στην αστική δημοκρατία και τον σοσιαλ-ρεφορμισμό του Ιουλίου και του Οκτωβρίου αργότερα, παλεύοντας, στο τέλος, σε όλα τα μέτωπα, δίνοντας την ζωή τους στην πάλη ενάντια στον Γιούντενιτς, τον Ντενίκιν και τον Βράνγκελ, ενάντια στους Γερμανούς στην Ρίγα, τους Άγγλους στο Άρχανγκελ, τους Γάλλους στην Οδησό και τους Ιάπωνες στην Σιβηρία. Αρκετοί από αυτούς (και εδώ δεν υπάρχει χώρος για να δούμε αν έκαναν λάθος ή όχι) συνεργάστηκαν με τους μπολσεβίκους στην εσωτερική πολιτική ή στην στρατιωτική οργάνωση, όπου μπορούσαν, σε αντίθεση με την συνείδησή τους, αλλά για το συμφέρον της επανάστασης. Και εάν σήμερα οι Ρώσοι αναρχικοί είναι ανάμεσα στις δυνάμεις της αντιπολίτευσης στην Ρωσία και παλεύουν ενάντια στην μπολσεβίκικη πολιτική και κυβέρνηση, το κάνουν γιατί αναγκάζονται - αυτοί οι μικροί ήρωες - να το κάνουν για την επανάσταση που άρχισε τον Μάρτιο του 1917.

Η σημερινή κυβέρνηση αποτελεί την άρνηση της Ρωσικής Επανάστασης. Από την άλλη πλευρά, είναι διαμετρικά αντίθετο σ' αυτήν το ότι υπάρχει μια κυβέρνηση. Όχι μόνο μαχόμαστε την Ρωσική κυβέρνηση, στο επίπεδο της πολεμικής, με επαναστατικά επιχειρήματα που δεν έχουν τίποτα κοινό με αυτά των εχθρών της επανάστασης, αλλά την υπερασπίζουμε, αποσαφηνίζοντάς την και ελευθερώνοντάς την από τους λεκέδες με τους οποίους την βλέπει ο κόσμος - λεκέδες που δεν προέρχονται από αυτή την ίδια, αλλά από το κυβερνητικό κόμμα, την νέα άρχουσα κάστα που αναπτύσσεται σαν παράσιτο στον κορμό της, ζημιώνοντας το μεγάλο μέρος του προλεταριάτου.

Αυτό με κανέναν τρόπο δεν μας αποτρέπει από το να κατανοήσουμε την μεγαλοπρέπεια της Ρωσικής Επανάστασης και να εκτιμήσουμε την ανανεωτική της υφή που αντιπροσωπεύει για την Ευρώπη. Στο μόνο πράγμα που αντιστεκόμαστε είναι το ότι ένα και μόνο κόμμα πρέπει να μονοπωλεί τα κέρδη και τα οφέλη ενός τόσο τεράστιου γεγονότος, το οποίο αυτοί σίγουρα δεν το δικαιούνται, αλλά κατ' αναλογία που κάποιος μπορεί να περιμένει από τους αριθμούς και την οργάνωσή τους. Η Ρωσική Επανάσταση δεν ήταν το έργο ενός κόμματος - ήταν το έργο ενός ολόκληρου λαού και ο λαός αυτός είναι ο πραγματικός πρωταγωνιστής της πραγματικής Ρωσικής Επανάστασης. Το μεγαλείο της Επανάστασης δεν προέρχεται από την ψήφιση κυβερνητικών διατάξεων, νόμων και την δημιουργία στρατιωτικών σωμάτων, αλλά από τον σχηματισμό των εμβριθών αλλαγών σφυρηλατημένων στην ηθική και υλική ζωή του πληθυσμού.

Η αλλαγή αυτή είναι αναντίρρητη. Ο τσαρισμός στην Ρωσία πέθανε και μαζί με αυτόν και μια ολόκληρη ατέλειωτη σειρά τερατουργημάτων. Η παλιά τάξη των ευγενών και η αστική τάξη έχουν καταστραφεί και μαζί με αυτήν αρκετά πράγματα, από τις ρίζες τους, ιδιαίτερα ένα σωρό προκαταλήψεις, η εξάλειψη των οποίων φαινόταν κάποτε αδύνατη. Πρέπει η Ρωσία, όπως είναι τώρα η κατάσταση, να είναι αρκετά άτυχη ώστε να αντικρίσει την δημιουργία μιας νέας αστικής τάξης. Η κατεδάφιση των παλιών εκμηδενισμένων οδηγεί στην προσδοκία ότι ο νόμος της νέας εξουσίας θα ανατραπεί χωρίς δυσκολία. Η αυθεντική ελευθεριακή ιδέα πίσω από τα «Σοβιέτ» δεν κέρδισε τις καρδιές των Ρώσων, είναι μάταιη, ακόμα και εάν οι μπολσεβίκοι την έχουν ακρωτηριάσει και την έχουν μετατρέψει σε τροχό της γραφειοκρατίας της δικτατορίας. Μέσα σε αυτήν την ιδέα ενυπάρχει ο σπόρος της νέας επανάστασης, η οποία πρέπει να είναι η μόνη που δρα και αναπτύσσεται στο πνεύμα του αληθινού κομμουνισμού, του κομμουνισμού με ελευθερία.

Καμιά κυβέρνηση δεν μπορεί να διεκδικήσει την ηθική ανανέωση της Ρωσίας στην αφύπνιση της επανάστασης ούτε μπορεί να την καταστρέψει και αυτή η ανανέωση είναι η ουσία της λαϊκής επανάστασης μόνο, όχι ενός πολιτικού κόμματος. «Και, φυσικά, σε πείσμα των πάντων» (ένας σύντροφος, ο οποίος επέστρεψε μόλις από την Ρωσία, έγραψε σε μένα, μετά από κάποιες κριτικές για την κακοδιοίκηση των μπολσεβίκων), «η εντύπωση ότι η ζωή των Ρώσων μας κάνει να πιστεύουμε ότι όλα εδώ στην καπιταλιστική Ευρώπη φαίνονται μια άθλια, βλακώδης «αστική» απομίμηση, δεν υπάρχει καμιά κοινοτοπία. Δεν μπορεί κάποιος να ακούσει αυτά τα χυδαία τραγούδια από μεθυσμένους. Επικρατεί μια απωθητική ατμόσφαιρα τις Κυριακές και αυτά τα μέρη όπου ο κόσμος διασκεδάει στις δυτικές χώρες δεν υπάρχουν. Εν μέσω θυσιών και ανείπωτης συμφοράς, ο κόσμος ζει μια καλύτερη, περισσότερο έντονη ηθική ζωή».

Με πραγματικούς όρους η Ρωσική Επανάσταση ζει στη ζωή των Ρώσων. Είναι η επανάσταση που αγαπάμε,

που γιορτάζουμε με ενθουσιασμό και με μια καρδιά γεμάτη ελπίδα. Αλλά, καθώς ποτέ δεν κουραζόμαστε να το επαναλαμβάνουμε, η επανάσταση και ο Ρωσικός λαός δεν είναι η κυβέρνηση, που στα μάτια του επιπόλαιου κοινού, φαίνεται ότι τον αντιπροσωπεύει έξω. Ένας φίλος μου, επιστρέφοντας από την Ρωσία το 1920, με αρκετό ενθουσιασμό, όταν τον προειδοποίησα ότι τα σοβιέτ ήταν ένα ταπεινωμένο είδος υποταγής και ότι οι κυβερνητικοί αντιπρόσωποι ακόμα μανούβραραν την εκλογή τους «φασιστικά», μου απάντησε, κατά κάποιο απερίσκεπτο τρόπο: «Αλλά εάν οι προλετάριοι στην πλειοψηφία τους ήταν πραγματικά ικανοί να εκλέξουν σοβιέτ της επιλογής τους, η μπολσεβίκικη κυβέρνηση δεν θα έμενε στην εξουσία την επόμενη βδομάδα!».

Εάν είναι έτσι, τότε όταν ασκούμε κριτική - όχι σε άτομα ούτε σε μεμονωμένους ανθρώπους, τους οποίους έχουμε υπερασπιστεί ενάντια στις συκοφαντίες του Τύπου των καπιταλιστών - όταν εμείς, παρακινημένοι από το συνεχές μας ενδιαφέρον, όχι να υποπέσουμε σε μια λανθασμένη, υπερβάλλουσα μορφή κριτικής, κάνουμε επίθεση στο κυβερνών κόμμα στην Ρωσία και αυτοί από τους υποστηρικτές του που αγωνιούν να ακολουθήσουν τα βήματά του στην Ιταλία - επειδή βλέπουμε ότι οι μέθοδοί του είναι βλαβεροί στην επανάσταση και προωθούν μια πραγματική αντεπανάσταση - πώς μπορεί κάποιος να πει ότι «υιοθετούμε μια στάση ενάντια στην Ρωσική Επανάσταση»;

Το προλεταριάτο, το οποίο μας γνωρίζει και μας λαμβάνει υπόψη του, γνωρίζει ότι αυτό είναι ένας κακός, γελοίος ισχυρισμός, όσο κακός και γελοίος είναι ο τρόπος με τον οποίο οι αστοί κονδυλοφόροι προσπαθούν να στοιχειοθετήσουν προσβολές και κατηγορίες ενάντια σε ολόκληρο τον Ιταλικό λαό τις δικαίως δριμυείς κριτικές - τις οποίες υποστηρίζουμε - ότι οι ξένοι επαναστάτες στρέφονται ενάντια στην κυβέρνηση και στην αστική τάξη της Ιταλίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Πιστεύεται ότι ο Μπουχάριν αναφέρεται εδώ περισσότερο στον Ρωσικό αναρχισμό και στους Ρώσους αναρχικούς. Στην μπροσούρα του δεν κάνει διάκριση και μιλά σε παγκόσμιο επίπεδο. Από την άλλη πλευρά, οι Ρώσοι αναρχικοί έχουν τις ίδιες ιδέες και προγράμματα όπως οι αναρχικοί άλλων χωρών.
2. Δες το «ABC of Communism» («Αλφαβητάρι του Κομμουνισμού») του Μπουχάριν, ιταλική έκδοση σελ. 85.
3. Δες το «The Alliance of Socialist Democracy and the International Working Men's Association του Μαρξ» στο «Works of Marx, Engels and Lasalle», έκδοση της Avanti (αγγλική μετάφραση από Marx-Engels-Lenin, «Anarchism and Anarcho-Syndicalism», Μόσχα 1972).
4. Αυτές και άλλες δηλώσεις, οι οποίες τυπώθηκαν με την μορφή αποσπασμάτων, είναι πιστά αποσπάσματα από την μπροσούρα του Μπουχάριν. Από την άλλη πλευρά, τα ίδια πράγματα αναπαράχθηκαν στο «Αλφαβητάρι του Κομμουνισμού» και στο «Programme of the Communists», από το Avanti, 1920.
5. Στο «Αλφαβητάρι του Κομμουνισμού» των Μπουχάριν και Πεομπραζένσκου πηγαίνουν μακρύτερα: «Δύο ή τρεις γενιές ανθρώπων θα μεγαλώσουν κάτω από τις νέες συνθήκες, πριν ψηφιστούν από ανάγκη νόμοι και τιμωρίες και για χρήση καταστολής από το εργατικό κράτος».
6. Επαναλαμβάνουμε ότι οι κομμουνιστικές αντιρρήσεις στον αναρχισμό, τις οποίες παραθέσαμε σε αποσπάσματα, προέρχονται ειλικρινά από το Μπουχάριν.
7. Ο Μπουχάριν είναι, κατά παρόμοιο τρόπο, κριτικός προς την προκατακλυσμαία ιδέα για την αναδιανομή (repartition) του πλούτου, ακόμα και εάν πρέπει να μοιραστεί ισόποσα. Έχει απόλυτο δίκιο, φυσικά, αλλά το να περιλαμβάνεις αυτό στην γενική κριτική εναντίον του αναρχισμού είναι καθαρός αναχρονισμός. Μπορεί κάποιος να βρει όλα αυτά που λέει ο Μπουχάριν σε κάθε φυλλάδιο προπαγάνδας ή εφημερίδες που οι αναρχικοί έχουν εκδώσει τα τελευταία σαράντα χρόνια.
8. Δες Λουίτζι Φάμπρι «Dictatorship and Revolution» («Δικτατορία και Επανάσταση») (στα ιταλικά) σελ. 140.
9. Αντίθετα, η κολλεκτιβιστική φόρμουλα ήταν «στον καθένα ανάλογα με τα προϊόντα της εργασίας του» ή ακόμα «στον καθένα σύμφωνα με την εργασία του». Περιττό να πούμε, ότι αυτή η φόρμουλα πρέπει να εκληφθεί, κατά προσέγγιση, ως ένας γενικός οδηγός και όχι απολύτως ως δόγμα, όπως χρησιμοποιείτο κάποτε.